

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečni naročnina 6.— fr., za inozemstvo 15.20 Lir
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Kraljevini Italiji in inozemstvu ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri pošto čelovčnem zavodu:
Ljubljana šte. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Na egiptski meji

Število ujetnikov v Libiji je naraslo na 28.000 — Silovito bombardiranje sovražnih oporišč na Malti

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 23. junija naslednje 756. vojno poročilo:
Predni elementi osnih čet so dospeli do libijsko-egiptske meje.
Po operacijah čiščenja se je število ujet-

nikov povzpelo nad 28.000.

Naše letalske skupine so izvršile silovito bombardiranje letalsko-pomorskih oporišč na Malti, po katerem so izbruhili številni in obsejni požari v pasu vojaških ciljev. Vsa naša letala so se vrnila.

Kako je bil zavzet Tobruk

Operacijsko področje, 24. junija. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Zavzetje Tobruka lahko označimo kot logičen razvoj četrte faze bitke, ki se je pričela 26. maja. Bitka je imela tri predhodne faze. V prvi fazi bitke je bila uničena utrjena črta pri Ain el Gazali. Uničen je bil tudi del sovražnih oklopnih sil. Drugo fazo označuje bitka za Bir Hakeim, tretjo pa obkolitev črte Ain el Gazale ter zasedbo tega kraja. Četrta faza se je pričela z obkolitvijo Tobruka in z usmeritvijo naše akcije proti vzhodu. V predhodnih dneh, ko se je defenzivno območje trdnjave pričelo obkoljevati, so prodrele naše oklopne sile proti vzhodu in so imele nalogo zasede letališča ter napasti in potolči sovražne oklopne oddelke, ki so hoteli doseči libijsko-egiptsko mejo. Ta akcija je bila tako drzna, nagla in silna, da je padla Bardia.

Napad na Tobruk se je pričel 20. t. m. ob 5.2. Stevilne eskadrile bombnikov in strmoglavcev so napadle utrdbе v odseku ceste med Tobrukom in El Ademom in cesto iz Tobruka v Bardio. Akcija je bila uničujoča. Na objekte so padle bombe največjega kalibra, ki so razdejavale obrambne naprave. Po končanem napadu so italijansko-nemške oklopne sile ob tesnem sodelovanju odstranile minka polja in obvladale protitankovske jarkove ter dosegle zaliv in notranji utrjeni pas. Stevilni bunkerji so bili napadeni in zavzeti. Skozi odprtine so se začele pomikati naše oklopne sile. Prišel je trenutek za odločilni napad na trdnjavo. Obrambni pas je bil zavzet, čeprav se je razširil v daljavi 50 km. V notranjosti pasu je sovražnik branil zadnje postojanke do skrajnosti. Pričela se je bitka s sovražnimi oklopnimi oddelki in sovražnik je bil kmalu premagan.

Ob 12.30 smo zavzeli izredno močno obrambno postojanko Sidj Mahamud. Postojanka je imela obvladujoči položaj ob stiku obih cest iz El Adema in Bardie, zato je bil njen padec izredno hud udarec za sovražnika. S tega položaja so čete osi lahko obvladovale pristanišče, ki je od oddaljenosti komaj 9 km. Manever se je nadaljeval v dveh smereh in sicer v severovzhodni smeri, del oklopnih sil je v tej smeri prodrl v tobruško pristanišče.

Smer drugega manevra je bila proti pristanišču Pilastrino. Tudi ta utrdba na skrajni meji utrjenega pasu je padla ob naskoku naših hrabrih čet. Z zavzetjem te trdnjave so sile osi obvladovale vse odsek na jugu in zapadu trdnjave in so lahko obkolile vse utrjeni pas od ceste pri El Adenu proti zapadu in proti severu do morja. Ob 17. uri je kolona, ki je marširala na Tobruk, dospela na grič, s katerega je obvladala zaliv in pristanišče. Druga kolona je strla odpor nasprotnih sil, ki so se zoperstavljale pohodu. Ob 18. je bilo videti, da postaja položaj za branilce Tobruka vsak trenutek bolj dramatičen. Vse obrambni sistem je popustil sprčo akcije osvajalcev. Nastalo je vprašanje, ali bodo branilci v trdnjavi lahko vzdržali junaški zalet. Napadalec, Poveljniški samji niso bili o tem prepričani. Vprašali so za svet poveljništva, ki je bilo že obveščeno o padcu Bardie. Poveljništvo je lahko samo še pozvalo branilce, naj vztrajajo.

Drama se je pričela. Sile osi so bile že pred El Ademom in vzpodbujanje ni imelo več pomena. Znaki razpadanja so se pokazali. Poveljnik trdnjave Tobruk je poslal po radiu zadnje poročilo, nakar je uničil radijsko postajo in dokumente. S tem se je popolnoma izoliral. Vzdrževanje stikov pa tudi ni bilo več potrebno. Kako naj pomaga izredna poročila poveljništva armade, ki je že zapustilo Bardio. Pričela se je agonija Tobruka.

Dejanski general Ritchie ni bil nedolžen. Ob zori dne 20. t. m., ko so se naše sile pripravljale za napad na Tobruk in so z druge strani zavzele Bardio, je general iz Sidj Omarja in Seferzena poslal oklopne in motorizirane sile proti Tobruku, da bi napadel za hrbtno naše čete in onemogočil uspeh naše ofenzive. Ob 12. uri so se sile prišle v stik z našimi oddelki v Bir

el Gambutu. Ob 17. uri je prišlo do hudega spopada z našimi defenzivnimi oddelki, ki so se štiti vzhodni pas. To postrojitev sil je že prejšnji dan naše poveljništvo izvedlo v pričakovanju sovražnega napada, toda sovražnik se je moral umakniti, naše letalstvo ga je brez oddiha uničevalo. Manever ni imel nobenega učinka. Ni odvrnil naših sil izpred Tobruka in usoda trdnjave je postajala čimdalje bolj tragična.

Zvečer in ponoči so naše sile še napredovale in zasedle skrajni pas utrjenega pasu, ki se spušta do zaliva. Bile so to čete, ki so korakale že mesec dni v puščavi; z neukrotljivim duhom, čete, ki jih niso mogla zaustaviti minka polja pri Ain el Gazali in Bir Hakeimu, niti ne oklopa sredstva, topništvo in pehota. Ni jih bilo mogoče zaustaviti niti med hišami Tobruka. Dne 21. ob zori se je dvignila bela zastava. Nekaj parlamentarcev je prešlo črto in ponudilo predajo. 28.000 ljudi je prošlo za našo milost.

Najhujši udarec Angležem

Zeneva, 24. junija. s. Švicarski listi obširno komentirajo zavzetje Tobruka in v svojih uvodnih opozorjih na važnost tega dogodka, ki bo imel brez dvoma posledice pri bodočih operacijah. »Tribune de Lausanne« piše, da so Angleži tembol hud občutili padec Tobruka, kar javnost ni bila pripravljena na tak udarec in je bila osleparjena z optimističnimi svoječasnimi izjavami, ki jih je Churchill podal v spodnji zbornici. Očitno je, piše list, da je general Ricci podcenjeval silo nasprotnika, čigar taktike ni niti domel. Premočet osi tembol vidno kaže tudi stalno bombardiranje Maltе, ki je izgubila silno ofenzivno vrednost in ni mogla preprečiti italijanskim konvojem plovbe v severnoafriški pristanišča. Prezgodaj je še, da bi napovedovali nadaljnji razvoj bitke. Lahko se pa trdi, da bo obnova osme angleške armade izpala znaten del rezerv. Zenevski kurir piše po omenitvi vseh faz bitke v Severni Afriki ob zaključku takole: Po 7 mesecih od pričetka Auchinleckove ofenzive v Severni Afriki so prodrele čete osi po padcu Tobruka in Bardie do egiptske meje. Ta uspeh gotovo ni v prid Angležem. Dopisnik »Journala de Geneve« iz Londona piše, da je izguba Tobruka napravila v javnem mnenju večji vtis kot izguba Singapure in bolj mučen vtis kot evakuacija iz Dunkerque. Angleški narod občuti veliko ponižanje in vsi se vprašujejo, zakaj Tobruka Angleži niso branili in zakaj je vrhovno angleško poveljništvo prepustilo trdnjavo in ni skušalo rešiti niti 25.000 vojakov, ki so jih čete osi zajele z vso opremo. Velik vtis je naredilo poročilo posebnega dopisnika lista »Times« iz Severne Afrike, ki piše, da so se angleške sile pustile izvabiti v zasede od čet osi, ki so to izkoristile in angleške oddelke nato pregnale. Dopisnik vprašuje, ali je angleško poveljništvo še kos nalogi in listi pišejo, da se morajo krivci izslediti, odstraniti in kaznovati.

Razprava v angleški zbornici

Rim, 24. junija. s. Da bi preprečil nevihto ob otvoritvi zasedanja spodnje zbornice, je Attlee kot namestnik ministrskega predsednika takoj načel vprašanje padca Tobruka. Predčital je dolgo poročilo generala Auchinleka o poteku raznih faz bitke, ki se je pričela 27. maja. Poročilo obsega dogodek do 20. junija zjutraj. Attlee je na kratko govoril nato o napadu na trdnjavo. Rekel je, da je bila bitka srida med utrdbami, kjer se je italijansko-nemskim četam posrečilo vdreti v nekaj urah. Trdnjava je bila branjena s primerno garnizijo angleških, indijskih in južnoafriških čet. Attlee je dodal: Padec Tobruka in zajetje večjega dela garnizije sta izredno hud in nepredviden udarec. Imeli smo celo hude izgube. Položaj je težak, toda boj se nadaljuje.

Bitka za Sevastopolj

Nemške in rumunske čete so dosegle nove uspehe — Ob Severnem zalivu so bili obkoljeni ostanki sovražnika uničeni — Zavzete so bile nove utrdbе

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. jun. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo naslednje poročilo:

Na severnem trdnjaskem ozemlju Sevastopolja so bili na skrajnem pomolu severno od Severne luke obkoljeni ostanki sovražnika. Na ostali trdnjaski fronti so bili v težkih posameznih borbah v najtežjih terenskih okoliščinah zavzeti številni bunkerji in nadaljnje obrambne naprave. Močni letalski oddelki so podpirali napade ter bombardirali sovražnikove rezerve in municijska skladišča. Na severni obali Azovskega morja je bil preprečen potkus izkrcanja sovjetskih čet.

Na gozdnatem ozemlju severovzhodno od Harkova so bili uničeni ostanki sovjetskih divizij. Pri tem je padlo 660 sovražnikovih vojakov, 946 jih je bilo ujetih, zaplenjenih pa je bilo 20 topov.

V srednjem odseku vzhodne fronte so bili samo manjši boji. Na fronti pri Volhovu je imel sovražnik v ogorčenih gozdnih bojih hude izgube.

Sovjetsko letalstvo je izgubilo večer 100 letal. Pogrešamo pet lastnih letal.

V severni Afriki so dosegle sprednje čete nemških in italijanskih divizij libijsko-egiptsko mejo. Pri zavzetju tobruške luke je bila potopljena še ena topničarka in šest manjših transportnih ladij s skupno 5200 hr. reg. tonami, na katerih so skušale pobegniti angleške čete. Vojaki, ki so bili na krovu teh ladij, so bili ujeti.

Na Malti so nemška in italijanska bojna letala bombardirala letališče Lucca z bombami največjega kalibra.

Angleški bombniki so v pretekli noči ponovno napadli mesto Emden. Civilno prebivalstvo je imelo nekaj izgub. Zadele so bile tudi številne hiše v stanovanjskih okrajih. Sestreljeni so bili štirje angleški bombniki.

V težkih zimskih bojih so se s svojim junaštvom odlikovali letalski bataljoni, ki

so uspešno branili letališča in posebno ogrožene odseke fronte. Tudi sedaj učinkovito sodelujejo ti oddelki z ostalo vojsko. Pri tem se je posebno odlikovala divizija Meindl. Poročnik Leukaf, poveljnik lovskega oddelka, je v eni noči sestrelil na vzhodni fronti 5 transportnih letal.

Stiska na Črnem morju

Bern, 24. jun. s. Po brzojavkah iz ameriškega vira v Moskvi je komisar nekakega polka, ki se je vrnil v Moskvo iz Sevastopolja, izjavil, da nemški strmoglavci stalno napadajo sovjetske ladje v Črnem morju in da se morajo ladje istočasno s skrajno budnostjo varovati napadov italijanskih brzih čolnov.

Posebno odlikovanje za mornariško topništvo

Berlin, 24. junija. s. Doznava se, da je bilo ustanovljeno posebno vojno odlikovanje za topništvo nemške vojske mornarice, ki se posebno izkaže v protiletalski obrambi.

Sovjeti torpedirali švedski parnik

Stockholm, 23. junija. s. Listi objavljajo z velikimi naslovi vest, da je sovjetska podmornica brez razloga torpedirala neki švedski parnik v bližini švedske obale. Ob življenje je bilo 13 članov posadke nevarne ladje.

Ameriške čete v Londonu

Lizbona, 24. jun. s. Listi poročajo iz Londona, da so ameriške čete v glavnem mestu, kjer so se namestile v parkih in vrtovih ob prisotnosti Londončanov. V mnogih parkih so si Rooseveltovi vojaki uredili igrišča baseballa. Enega izmed glavnih trgov v središču mesta so okupatorji prekrstili v Trg Amerike.

Nemška sodba o vojnem položaju

Berlin, 23. jun. V tukajšnjih krogih smatrajo za zelo značilen molk glede glavnega predmeta Churchillovih razgovorov z Rooseveltom v Belji hiši, namreč glede znamenitega drugega bojišča. Z ironijo pripominjajo, da bodo Anglosasi toliko časa govorili, da bodo izgubili še afriško bojišče. Podobno pripombo je objavil tudi neki newyorški list, ki je zastavljal sarkastično vprašanje, zakaj niso branilci Sevastopolja pomagali branilcem Tobruka. Razume se samo po sebi, da skuša propaganda onkraj Rokavskega preliva iskati vse mogoče izhode, vendar pa doslej ni našla nič boljšega kakor to, da je proslavila obletnico sovražnosti med Nemčijo in Sovjetsko zvezo, ki jo je zabeležila z zanosnimi Crippsovimi izjavami in absurdnimi izjavami lorda Beaverbrooka, ki je prisel od tega značilnega zaključka: V Afriki smo doživeli hud poraz, glavno pa je, da smo na tem področju zaposlili pomembne oborožene sile, ki bi bile sicer uporabljene v Rusiji. Iz tega torej sledi, da Britanci dajejo sovjetskemu zavezniku pomoč tudi na libijskem bojišču.

K temu pripominja »Dienst aus Deutschland«, da se bo morala Moskva sedaj zares prepričati, da spada tudi nagli umik v Libiji v pomoč, ki sta se jo Churchill in Roosevelt zavezala dati Sovjetski zvezi. Ni celo izključeno, da bo morala Moskva to pomoč smatrati za nekakšen nadomestek za toliko napovedovano drugo bojišče. K sreči dela Stalin lep obraz k slabi liniji. Trudi se celo, da bi Angleže potolažil zaradi njihove nesreče z zagotovili o trdnosti sovjetskega bojišča. Ta zagotovila je namreč dal Kalinin, ki je v nekem priložnostnem članku zapisal, da Nemci ne bodo mogli več izvršiti splošnega napada, temveč se bodo morali kvečjemu omejiti le na taktične uspehe. Isti Kalinin je v nedavni poslanici izjavil, da bo »Sovjetska vojska v 1942 uničila nemško vojsko«. Njegove nove izjave pomenijo torej korak nazaj. Čez nekaj tednov se bo moral predsednik Sovjetske zveze poslužiti še bolj splošne oblike v svojem prikazu položaja ali pa bo moral sploh umolkneti.

V zvezi z obračunom prvega leta vojne proti boljševizmu, podajajo vojaški opazovalci v Berlinu tudi pogled možnosti razvoja dogodkov v bližnji bodočnosti. Tako piše list »Frankfurter Zeitung« med drugim: Na večer pred novimi odločilnimi dogodki na vzhodu se lahko vsakdo prepriča, da je položaj za Nemčijo in njene zaveznike bolj ugoden kakor pred letom dni. Res je, da je sovražnik sicer lahko izkoristil dolgi zimski odmor za pripravo novih armad, ki se bodo nedvomno borile z istim fanatizmom kakor vojska preteklega poletja. Borba bo tudi to pot srida in huda. Tako je morda tudi res, da je sovjetska vojna industrija zbrala nove ogromne količine vojnih potrebščin, toda boljševiški napori teh zadnjih 7 mesecev ne morejo uravnovešati v celoti onega kar so boljševiki preteklo leto izgubili. Odločilni čini telj končno niso toliko ruske izgube tankov in letal, kolikor izgube čet, ki so sledile velikim uničevalnim bitkam v znanih žepih.

Ako se je poleti 1941 izkazala premoč tudi podrejenih nemških poveljnikov in ako je bila ta premoč tako nevarna za sovražnika, se bo to v bližnjih bitkah še bolj iz-

kazalo. Temu moramo dodati še zavest lastne premoči, ki navdaja nemškega vojaka. V borbi na nož je po naukih in izkušnjah zgodovine prav ta zavest lastne moči najbolj gotovo jamstvo končne zmage.

Splošni strateški položaj, nadaljuje list, kaže neprimerno boljše izgled kakor oni v juniju 1. 1941. Nočemo zanikati, da smo bili tudi mi med onimi, ki so bili preteklo jesen gotovi, da bodo velika industrijska področja pri Moskvi, Petrogradu, itd. zasedena v nekaj tednih. Prezgodnji nastop izredno hude zime je te naše ovrgel, vendar je šlo samo za odlog. Razdalja, ki nas danes loči od industrijskim pokrajini osrednje Rusije, ne znaša več 1000 km kakor lansko poletje, temveč mnogo manj. Isto lahko rečemo o velikih industrijskih središčih, ki so preteklo zimo dopuščala sovjetskemu poveljništvu razmeščanja čet in oskrbje z vojnimi potrebščinami. Teh središč, ki so življenjskega pomena za boljševike in ki so zelo blizu bojišča, ne morejo umakniti pred nemskim napadom še bolj v notranjost države. Sovjetsko vrhovno poveljništvo prav dobro ve, kaj bi pomenil tak umik. V tem primeru bi bilo smrtno zadeto, čeprav bi se tisoči kvadratnih kilometrov sovjetskega ozemlja ostali v sovjetski posesti.

Na drugi strani smemo domnevati, da načrti nemškega vrhovnega poveljništva niso neomejeni. Napoleon je nekoč sklenil priti do Moskve v nekaj etapah in je za vsako izmed njih organiziral oskrbovalna sredstva, njegova nestrpnost pa ga je povlekla naprej bolj naglo, kakor je bilo potrebno in to je postalo zanj usodno. Nemško poveljništvo ve, da mu motorizacija dopušča hitreje premike kakor Napoleonu, vendar pa to ne pomeni, da si hoče zastaviti čezmerne cilje in tako ponoviti napako Napoleonove nezadržnosti. On končno tudi ve, da ni potrebno korakati do Vladivostoka, da se odstrani boljševiška nevarnost. Vsekakor bo bližnja bodočnost odkrila nemške strateške načrte. Za nas je dovolj, če vemo, zaključuje »Frankfurter Zeitung«, da bo na vzhodnem bojišču kmalu nastopil dan, ko bo mogoče reči, da so nemške armade v bistvu dosegle svoj cilj in da bo mogoče potem preokreniti večino vojaškega aparata proti Veliki Britaniji (Piccolo).

Naslednik Hühneleina

Berlin, 24. junija. s. Hitler je imenoval višjega skupinskega voditelja Elvina Krausa za poveljnika motoriziranega zbora narodne socialistične stranke kot naslednika umrlega poveljnika Hühneleina. Novi poveljnik motoriziranega zbora je bil rojen 26. maja 1884 v Karlsruheu in je bil prostovoljec v prvi svetovni vojni. V narodno socialistični stranki je že od leta 1923. Je član Reichstaga in nosi zlati znak narodno socialistične stranke.

Komunistično rovarjenje v Braziliji

Buenos Aires, 24. junija. s. Braziljski tisk ne prikriva skrbri sprčo početja komunistov, ki so čedalje bolj drzni. Listi zahtevajo energično intervencijo oblasti, ki naj bi naredila neškodljive komunistične celice.

Duce sprejel španskega zunanjega ministra

Rim, 24. junija. s. Duce je včeraj ponovno sprejel v Beneški palači ob navzočnosti grofa Ciana španskega zunanjega ministra Serrana Sunerja, s katerim se je nad eno uro prisrčno razgovarjal.

Vojilo vojvode Aotskega

Rim, 24. junija. s. Duce je sprejel vojvoda Aotskega, ki je Duceju izročil tri bone po 100.000 lir, katere je egiptski podkralj Amadeo Aosta v svoji oporoki določil za javno podporne namene. Duce je nakazal 300.000 lir po enakih delih organizacijam GIL-a v Neaplju, Palermu in Cagliariu za šolske obdelnice.

Tajni sporazum med Londonom in Moskvo

Stockholm, 24. junija. s. List »Morgenpost« v Göteborgu odkriva nekatere podrobnosti glede nove zavezniške pogodbe med Anglijo in Sovjetsko zvezo. List je doznal od nekega diplomata, da obstajajo tajni sporazumi med Londonom in Moskvo, čeprav je Eden formalno izjavil, da ni tajnih klavzul v besedilu pogodbe. Informator je navedel sledeče podrobnosti.

1. Angleška vlada priznava zahteve Sovjetske zveze glede varnosti in strateških mej s Finsko, Baškimi državami, Poljsko in Rumunijo.

2. Večji del področij držav, ki mejijo na Rusijo in ki se nahajajo v njeni soseščini, kakor Finska, del severne Skandinavije, Češkoslovaška, Rumunija, Bolgarija in Jugoslavija se priznava kot sovjetsko vplivno področje.

3. V zaščito pred morebitnimi bodočimi napadi sil osi na Sovjetsko zvezo se priznava Sovjetski zvezi pravica zasedbe oporišč, kjer bodo nameščene sovjetske garnizije. Sovjetska zveza dobi tudi jamstvo za svobodni prehod od Baltijskega morja do Severnega morja ter od Črnega morja do Sredozemskega morja.

4. V dodatku k tretjemu členu objavljenе pogodbe, ki navaja pravice zaveznikov do posebnih varnostnih mer za preprečitev novih akcij sovražnika, je Sovjetska zveza pooblaščenca izvršati skupno z Anglijo politično in vojaško kontrolo nad Finsko, Nemčijo, Madžarsko, Rumunijo in Bolgarijo.

Ostavka predsednika Argentine

Buenos Aires, 24. jun. s. Predsednik republike Ortiz, ki je drugim prepustil oblast zaradi hude bolezni na očeh, je zdaj demisioniral, ker so zdravniki izjavili, da ga ni mogoče z operacijo ozdraviti. Poslal bo kongresu poslanico z razlogi svoje odločitve in se bo s proglasom poslovil od prebivalstva. Podpredsednik Castillo, ki ga zdi začasno nadomestila, mu bo sledil po določbah ustave na predsedniškem mestu do konca mandata.

Gibanje za neodvisnost Indije

Bangkok, 24. junija. s. Kongres neodvisnosti Indije se je včeraj zaključil s svečano in navdušenjo manifestacijo v gledališču Sirapatom, kjer so zborovali poslušali Behrija Bosea, ki je podal pregled opravljenega dela. Zborovalci so poslali tople zahvale Italiji, Nemčiji in Japonski za podporo, poudarjajoč, da gibanje hoče samo neodvisnost Indije in konec angloameriškega izkoriščanja sveta. Kongres je sprejel resolucijo s 30 točkami, ki se morajo, kakor je izjavil Bose, takoj izvesti, da se dosežejo cilji. Kongres je odobril geslo »Zvestoba, edinstvo, žrtve« in je določil Bangkok za svoj sedež, od koder bo izvršil odbor 5 oseb vodil gibanje.

Angleško letalo ponesrečilo na portugalski obali

Lizbona, 24. jun. s. Včeraj kasno popoldne je strmoglavilo na obali Caparice pri Lizboni neko angleško letalo in so se na tleh razbilo.

Invazija kengurujev v Avstraliji

Buenos Aires, 23. junija. s. Poročila iz Melbourne javljajo, da je ogromni naval kengurujev povzročil silno škodo poljedelstvu. Ogromne črede teh živali so preplevale polja in popolnoma uničile pridelek.

Bombe na Vancouver

Drzen podvig japonske podmornice ob vzhodni obali Zedinjenih držav

Tokio, 24. jun. s. Listi z velikim poudarkom javljajo, da je japonska podmornica v noči na soboto bombardirala otok Vancouver ob vzhodni obali Zedinjenih držav. Listi poudarjajo, da je to bombardiranje tih odgovor japonskih ladij na lažne trditve ameriške propagande glede bitke pri Midwayu. Opozarjajo na važnost Vancouverja kot pomorskega oporišča in njegovo bližino velikega ameriškega oporišča Pugets Sound. Odlično akcijo japonske podmornice primerjajo akciji nemških podmornic, ki so prodrele v reko Sv. Lavrencija.

Buenos Aires, 24. junija. s. Ameriško mornariško ministrstvo javlja, da so sovražne podmornice potopile od 3. do 14. ju-

nija 13 trgovinskih ladij v Karibskem morju. Po napadu na Pearl Harbour je Amerika skupno izgubila 251 trgovinskih ladij, ki so bile potopljene ali poškodovane. Nekatere izmed ladij, ki so bile potopljene v Karibskem morju, so bile bombardirane ali torpedirane.

Tokio, 24. jun. s. General Vanktijenhajang, poveljnik 45. čungkingske divizije, se je predal Japoncem s 5000 ljudmi.

Obnovite naročnino!

Otvoritev Dopolavora Ljubljanskega Fašija

V ponedeljek popoldne je Visoki komisar Ekec. Graziljoli otvoril Dopolavoro Ljubljanskega Fašija. S tem so Fašisti, bivajoči v Ljubljani, dobili središče za svoje priredbe in sestanke, dom, v katerem bodo našli tudi veselo in zdravo menzo, obenem pa jim bodo na razpolago prostori, opremljeni z odličnim okusom, kjer bodo lahko bili v svobodnem času. Med drugim je ena soba določena za sestanke in za glasbene priredbe, druga za knjižnico, časopise in revije, v tretji je okrepčevalnica, dva biljarda, posebna soba pa za razne igre. Po vseh sobah so stene okrašene z različnimi stiliziranimi prizori ter je s temi prostori ustrezno Dopolavoru. Doslej se je čutilo pomanjkanje, da Italijani, bivajoči v novi pokrajini, niso imeli pravega družabnega središča.

Slovesni otvoritvi italijanske hiše so prisostvovali poleg Ekec. Visokega komisarja Graziljoli tudi Poveljnik Divizije General Orlando, Polkovnik Marziani kot zastopnik Poveljnika Armijskega Zbora, ljubljanski župan General Rupnik, Podprefekt comm. David, comm. Ravelli, zaupnica Pokrajinskega ženskega Fašija de Vecchi, tajnik Ljubljanskega Fašija de Simone, načelnik upravne službe Federacije dr. Pardi, nadzornik centurion Maffei, Major Giovan-

nini, poveljnik Karabinjerske skupine ter mnoge druge osebnosti in fašisti. Zveznega Tajnika, ki je bil službeno odsoten, sta nadomestovala Zvezna Podtajnika Scarvici in Capurso, ki sta s predsednikom Dopolavora dr. Madorijem vršila dolžnost domačina.

Ob 18. so trombe pozdravile dvig italijanske Trobojnice nad poslopje, nakar je Zvezni Podtajnik Capurso ukazal pozdrav Kralju in Duceju. Po tem kratkem in značilnem obredu so predstavniki oblasti odšli v zborniško dvorano, kjer je orkester zaigral Kraljevo koračnico »Giovinezza« in himno o zmagi. Nato je Zvezni Podtajnik Capurso s toplimi besedami pozdravil Visokega Komisarja ter ostale navzoče predstavnike oblasti in prečital pozdravno brzojavko odsotnega Zveznega Tajnika.

Visoki komisar si je ogledal celotno ureditev ter je izrazil toplo priznanje za izvršeno delo tako Zveznemu Tajniku kakor njegovim sodelavcem. Posebno je pohvalil poštvovalnost ljubljanskih Fašistov, s katerih sredstvi je bilo ustvarjeno to družabno središče za Italijane, bivajoče v Ljubljanski pokrajini. Nekatere članice ženskega Fašija so nato poklonile gospej Pavli Graziljovi ter gospej Madorijevi lepe soplek cvetja.

Kopanje na prostem

Letos zelo čislajo tudi Glinico, plitev potok, kjer je mogoče samo »knajpanje«

Ljubljana, 24. junija. V Ljubljani je kopanje že nekaj desetletij velika moda; namreč kopanje na prostem. Če se pa meščani kopajo v kopališčih ali ne, je vseeno, kajti moda je lahko le, če se meščani lahko v nji pokajo in izkažejo. Kopanje na prostem pri nas je več kot sezonska zadeva. Med »kopalnico« se znatno spremenijo splošni načini življenja — od noše do dnevnega reda in celo hrane. Meščani se prelevijo v nogometaše ali tabornike. Nekateri zahajajo domov le spat, zopet drugi se pa vračajo iz službe — ne domov, temveč v kopališča. Tako je vsaj bilo včasih. Razumljivo je pa, da kopanje ni prišlo iz mode tudi letos. Za kopalno sezono so letos ustvarjeni najboljši pogoji: sonce greje kakor v Afriki in kmalu bomo že pozabili, da smo včasih Ljubljano prekinjali kot deževno mesto. Kopalna sezona se je pa letos tudi začela zelo zgodaj, skoraj mesec dni prej kakor v normalnih letih, a normalnih poletij pri nas ni bilo že več let. Prejšnja leta nam je dobro nebo namestu solca poleti nudilo teden za tednom prho. Lani smo celo julija tožili nad hladnim vremenom.

Prejšnja leta smo med kopalno sezono radi pogosto govorili o naših kopališčih — o tistih, ki smo se jih posluževali in o onih, ki smo jih še pogrešali. Nikdar nam ni bilo dovolj kopališč na prostem, kakor da je sleherni kopalec želel imeti samo svoje kopališče. V resnici so kopalci na prostem zavzeli vse kotičke ob tekočih voda ali vsaj vlažnih strugah v Ljubljani in okolici. Mnogi so se pa tudi vozili kopat v oddaljene kraje. Za zapekarkarja je veljal, kdor je razstavljal svoje kosti samo na »Ilirije« ali v Kolesiji, čeprav je bilo tudi zapekarkarjev dovolj. Lahko bi rekli, da so bili kopalci vsakega posameznega kopališča stranka zase. Protokolirana in ne-protokolirana sportna društva so imela tudi svoja »oficijska« ali neoficijska kopališča, ki so jih v glavnem smeli obiskovati le njihovi privrženci. Kdor ni spadal v te skupine organiziranih kopalcov, je moral ustanoviti sam svoje kopalno društvo in razvil je svoj prapor — srajco na grmu ob Malem grabnu, Gradaščici ali Kjerkolji drugje, če ga že ni tam prehitel kdo drugi. Čudno bi bilo, če bi bila letos kopališča na prostem in sportna kopališča manj obiskana. Toplo vreme je pravi kategorični imperativ; nihče se ne more upirati solcu in vročini, a če že ne more v kopališče, si ga ustvari sam ali vsaj improvizira na vrhu v senci fivilovih pretekli. Ko že porabimo toliko vode za zalivanje vrtov, zakaj bi si ne privoščili še nekaj kapljic za prho! Ta kopalna tehnika je sicer zelo primitivna, toda, kar se tiče solčnih kopeli — sonce je letos vroče povsod. Kopalci pa pravijo, da je tudi voda, ki priteče iz vrtnih škropilnic prav tako mokra kakor ona v kopališčih.

Seveda je kopalo življenje na prostem še vedno ideal. Marsikdo ne more po bitih miškah in drugih kopalnih idiličnosti. Zato je pa tudi tako čislana celo plitva Glinica za Rožnikom kakor menda še ni bila. Ob nedeljah se v strugi nudijo podobni prizori, kakršni so znani iz Knapovih kopališč ali iz svete reke Gangese v Indiji. Voda ne sega niti najmanjšim kopalcem do kolen.

Vendar smemo reči, da je to, kar se prekača v plitvi strugi, še vedno voda in da ima celo barvo, ki spominja včasih na kavo. Zdi se, da je »knajpanje« zopet v modi.

Voda pa ni edina odlika tega letnega kopališča »v prosti naravi«. Vzdolj potoka so prostrani travniki z visoko, mehko travo. Kopalec menda ne pride niti na misel, da je travniška trava namenjena že za kaj drugega kakor za njihove blazine. Če le družine tabore v tej travi kakor pri prijateljih, sicer brez šotorov in z različnimi prilastki družinskega življenja. Nekateri se preselijo skoraj povsem k vodi, samo postelj še niso prepeljali tja. Tam se odigrava skoraj vse družinsko življenje. Nekateri celo poskušajo kuhati. Mamice opravljajo svoje materinske dolžnosti in olajšano jim je precej vsaj pranje in sušenje plenice.

Tudi ob drugih vodah ljubljanskega ozemlja se je razmahnilo kopališko življenje v polnem obsegu; toda zelo malo je že tako idiličnih kotičkov, kakršnih je še nekaj vzdolj Glinice. Reke so po večini regulirane in so izgubile vse naravni čar. Vendar se morajo mnogi kopalci sprizginiti tudi s tem ter so zadovoljni že, če v njihovi bližini teče voda, ne glede na to, kakšna je. Nekateri se samo solinijo na bregovih in si kvečjemu umivajo v vodi noge. Zato se jim pa tudi ni treba bati, da jih bo prijel krč v vodi.

Iz pokrajine Gorizia

— Huda nesreča pri vzpenjači na Montasantu. V bližini postajališča vzpenjače pod Montasantom je povozilo neko vozilo 40letnega Metoda Fratrika iz Brigle pri Gorizi. Fratrik je obležal z zlomljeno desnico nogo in drugimi poškodbami. Prepeljali so ga v bolnico »Brigata Pavia«. Njegovo stanje je zelo resno.

— Za dva meseca zaprta trgovina. Kr. prefektura v Gorizi je odredila, da se za dva meseca zapre trgovina Marije Tratinke v Idriji, ker so proslajali tekstilne izdelke brez prepisanih odrezkov oblačilne izkaznice.

— Nadškof C. Margotti v Gorizi je izdal ob priliki nove žetve pastirsko pismo, v katerem vabi župnike gorizijske nadškofije, da določijo nedeljo v drugi polovici junija za zahvalne molitve za dobro opravljeno žetev.

— Padel je bil avtomobila v Gorizi 62letni Mihael Pintar. Ima zlomljeno levico v zapetju. Zdravi se v bolnici, kamor so prepeljali tudi 38letno kmeticino Albino Martelani iz Montevicchia, ki si je pri padcu zlomila desno nogo. 49letno kolesarko Alojzijo Vecchiet je povozil v ulici Pergola neki kolesar in se je morala zaradi zlomljene desnice zateči v bolnico.

— Sodišču je bil izročen 30letni Bruno Terceuz, ki ima trgovino na trgu Vittoria v Gorizi, ker je odtegnil redni potrošnji razne tekstilne predmete in blago v vrednosti 120.000 lir. Soobtožene bodo tudi druge osebe.

Inserirajte v »Sl. Narod«!

Prehitela ga je

— Torej se hočeš res ločiti? Brez vsakega razloga in povoda?
— Da.
— Saj to je vendar blaznost!
— Ti me morda ne moreš razumeti, Peter, — je odgovoril Miha. — Povedati ti moram, da sem najsrečnejši zakonik mož na svetu. Med nama ni nobenih prepričkov in le redko se pripeti, da bi se ne strinjala v svojih nazorih. Julka je popolna žena. Lepa je, mlada, pridna in varčna. Nikoli mi ne ugovarja in nikoli me ne vpraša, odkod prihajam in kam sem namenjen.

— Torej si zavidanja vreden.

Miha je priklimal.

— Da. Živim zadovoljno življenje. Toda od življenja hočem več. Nočem zadovoljstva, srečo hočem. Kmalu bom star štiri-
deset let. Če je človek oženjen, se hitro stara, kot samec je pa vedno mlad. Samec bolj pazi nase, sleherni dan se mora znova izkazati in napeti vse svoje sile, da si pribori ljubezen, ki jo zakonski mož kratko malo poseduje. Samec se veseli vsakega večera, kajti vsaki novi dan lahko prinese preokret usode. Ti ti treba že vnaprej zasnovati načrta za nedeljo in obravnavati ga tako dolgo, da ti priprave na veselje požro vseje samo. Svoje korake lahko usmerjaš brez skrbi in ozirov naravnost ali pa kreneš s poti na desno ali levo, ne da bi moral povedati vzrok. Ni se ti treba ustaviti, če se ustavi tvoj zakonski drug. Biti svobodan, Peter, biti svobodan, to bi rad doživel. Rad bi zopet snoval načrte za

bodočnost, zidal značne gradove — ah ali veš, Peter, kako lepo je kovati načrte, če je človek zaljubljen?

— Kaj si zaljubljen?

— Če bi bil, bi bil Julki že storil krivico in izgubil pravico priboriti si zopet svobodo. Ne, samo svojo svobodo hočem imeti, pravico do lastnega življenja, nič drugega.

Peter je skomignil z rameni.

— S štiridesetimi leti bi se moral človek že prostovoljno odreči misli, da bi osvojil nebo. Mlajši ga namreč lahko prehitijo. Nisi pa še dovolj star, da bi z lahkim prenesel poraz in ga spravil v žep. Ni lepo če mora človek s štiridesetimi leti zaostati, ker so mu odpovedale moči.

— Ah, moči! Miha se je brezskrbno zamejal.

— Kje pa je moči, ki bi se mogel pomeriti z menoj?

— Življenjska moč ni v nogah. Miha — ona je v zamahu kril fantazije, v brezmejnem optimizmu srca. Ti pa že nosiš na svojih ramah breme izkušenj, ono te teži bolj kakor misli. In rad bi tudi vedel, kako hočeš povedati to svoj ženi?

— Kaj enostavno. Stopim pred njo in porečem: oprosti, zapusti me moram. Nobenega povoda ti ne vem povedati. Ljubim te še vedno. Toda zapustiti te moram kljub temu. Vsak človek ima pravico do svojega lastnega življenja. Zbogom, nočoj bom že prenočil v hotelu.

— Kaj pa če ti ne bo hotela vrniti svobode?

— Miha je brezskrbno zrl predse.

— O tem sva z ženo že večkrat govorila, — je odgovoril, — in sklenila sva ostati

Sportni pregled

Dva finska športnika padla na bojišču

Dva znana finska športnika sta padla na vzhodnem bojišču. Na fronti ob reki Svir je padel smuški učitelj V. Sares, dvakratni finski smuški prvak. Leta 1936 je bil Sares trener italijanskega moštva za zimsko olimpijado v Garmisch-Partenkirchnu. Pozneje je pripravljaval italijanske smučarje, ki jim je bil zvest prijatelj in svetovalec za velike naloge. V začetku lanske zime se je vrnil iz Italije domov, kjer je padel na bojišču kot artiljerijski častnik. Na vzhodnem bojišču je padel tudi J. P. Malmgren. Sam aktiven nogometaš je bil opetovan kapitan nacionalnega moštva in za finski nogometaš je pridobil mnogo zaslug. Že lani jeseni je bil Malmgren težko ranjen, a čim je okrevaj, se je vrnil na bojišče, kjer je sedaj padel.

Dunajska Vienna finalist v nemškem nogometnem prvenstvu V nedeljo so v Nemčiji nadaljevali letošnje nogometno prvenstvo s polfinalnimi tekmi. V Berlinu je nastopila dunajska Vienna proti berlinskemu klubu Blau Weiss, v Gelsenkirchnu pa berlinski Schalke 04 proti domačemu moštvu Offenbacher Kickers.

Berlinska tekma je pritegnila izredno število gledalcev. Poročila jih navajajo celo 80.000 ali pa 100.000, to se pravi, da je bil berlinski olimpijski stadion skoro razprodan. Ogromen posej je značilen, ker izpričuje zanimanje za nogometno rivalstvo med obema najmočnejšima nogometnima središčema Nemčije. Dunajem in Berlinom. Dunajčani, ki so se pretili v semifinale s samimi tesnimi zmagami, so vložili v tekmo mnogo vsestranskega napora. Tako se jim je posrečilo, da so že do odmore vodili z dvema goloma naskoka. V drugem polčasu so Berlinčani sicer pritiskali, toda Vienna, ki je zabilja še en gol, jim ni dovolila niti izenačenja. Dunajčani so zmagali 3:2 (2:0) tesno, vendar zaslužno.

Tekmo med Schalkeom 04 in Offenbacher Kickersom se je končala z visoko zmago prvega 6:0 (4:0). Schalke je doslej odpravljaj vse svoje nasprotnike z visokimi porazi in pravijo, da je moštvo v izredni formi. Vienna ne bo imela lahkega dela, ko se bo z njim sestala v odločilni tekmi 5. julija v Berlinu. Berlinčani so trdno uverjeni, da jim letos ne bo ušel prvenstveni naslov iz rok, kakor se je zgodilo lani, ko je postal prvak dunajski Rapid.

Na Dunaju se v nedeljo igrali v skupni prireditvi dve tekmi za Tschammerjev pokal. WAC je premagal FAC 3:2, Rapid pa Wiener Sportklub 4:0. Tekmi je prisostvovalo 25.000 gledalcev.

V štirskem prvenstvu je Celje nastopilo v Donawitzu proti klubu enakega imena. Celjani so že v začetku izgubili tekmo, ko so dopustili z mehko igro, da je prišel Donawitz v vodstvo 1:3. Kasneje so se lotili naloge resneje in stanje je bilo celo 3:4. Toda proti koncu so se zopet uveljavili domačini, ki so zmagali 3:5 (1:3).

12 nemških mednarodnih nastopov Nemški sportni vodja je odobril naslednjih 12 mednarodnih nastopov nemških sportnikov v juliju:

5. julija bodo veslaška tekmovanja na Dunaju s sodelovanjem Italijanov, Hrvatov in verjetno Madžarov. 12. julija bo kolesarski dvoboj Nemčija-Madžarska v Vratislavi. V Berlinu bodo na jezeru Wannsee od 13. do 18. tekmovanja jadrnic Nemčije, Italije in Madžarske. V Rimu se sestanejo plavalci Nemčije in Italije za prireditvi od 17. do 19. V Lipskem bo od 15. do 19. mednarodna ženska teniška tekma med Nemčijo in Madžarsko. 19. pojejo v borbo nemški rokoborci proti italijanskim in nemški nogometaši proti bolgarskim v Sofiji. Iste dni bodo na Dunaju kolesarska tekma Nemčija-Svica.

Nemški tekmovalci se bodo potem udeležili še regate jadrnic, ki bo v Triestu od 23. do 26. julija z udeležbo Italijanov in Madžarov. V Hannoveru bo 25. in 26. mednarodno plavalno tekmovanje, 26. pa se bodo sestali na Dunaju kolesarji raznih držav na mednarodno krožno dirko. Konec julija bo mednarodna ženska telovadna tekma nemške, italijanske in madžarske vrste.

Štirje lahkoatletski rezultati evropske vrednosti

V suhoparnih številkah smo že poročali o izvrstnem nedeljskem lahkoatletskem mitingu v Firenzi. Italijanski lahkoatletci so že odlično uvežbani in tokrat so v štirih disciplinah dosegli uspehe evropske vrednosti.

Med vsemi je največji uspeh dosegel Lanzi v tekni na 400 m. Zmagal je v 47,3

sek, kar je najboljši letošnji rezultat v Evropi. Drugi je bil Ferrassutti s 47,7 sek, ki je tako izboljšal svoj najboljši čas za 2 desetinki sekunde. Tretji se je uvrstil 18letni Paterlini z 49,5, četrti 20letni Olivieri s 50,4 sek.

V tekni na 1500 m so v Italiji dosegli najboljšie rezultate doslej: Beccali 3:49, Cerati 3:54 in Furla 3:55. K tem se sedaj priključijo nedeljski uspehi Vitalija 3:55,6, Bertoellija 3:56, Ercola 3:56,6 in Barlette 3:58. V tekni na 1500 m je startal tudi madžarski srednjeproglaš Szabo, ki se že delj časa muči v Italiji. S časom 3:57 se je uvrstil komaj na četrto mesto!

Presenetil je 19letni Gorizian Filipasut. Zveza ga je povabila na tekmovanje v Firenzo, ker je v triestskem okrožnem prvenstem tekmovanju dosegel 57,6 sek. v tekni na 400 m čez zapreke. Filipasut je visok 1,86 m in ima zelo dolge noge. Med tekmo je bil skoro do zadnje zapreke na tretjem mestu. Tedaj pa se je pognal naprej in zmagal z izvrstnim časom 56,1 sek.

Svetovni prvak v metu diska Consolini počasi izboljšuje dolžino svojih metov. V nedeljo je zmagal z 49,46, kar je najboljši letošnji rezultat. Njegova konkurenta Tosi in Spaggiari sta se uvrstila na drugo oziroma tretje mesto s 47,07 m oziroma 45,91 m.

Zadovoljil je končno tudi skok v daljino, saj so trije atleti preskočili 7 m. Zmagal je Ossena s 7,10 (v ponedeljskem poročilu je bilo napačno 7,20). Drugi je bil Federzani z isto dolžino, tretji pa Caldina s 7,05 m.

Drobiž

Nedeljsko kolo švicarskega nogometnega prvenstva se je končalo takole: Chaux de Fonds-Luzern 3:0, Grasshoppers-Bienne 4:0, Grenchen-Curi 1:1, Lausanne-Young Boys 4:3, Lugano-Cantonal 5:1, Nordstern-Servette 1:0 in Young Fellows-Sankt Gallen 1:1.

Po splošnem cestnem prvenstvu bodo italijanski dirkači sedaj dirkali še za dirkališčno prvenstvo in prvenstvo amaterjev. Prvo bo 28. in 29. junija na dirkališču Vigorelli v Milanu, drugo pa na krožni progi Firenze-Empoli-Poggibonsi-Firenze.

Iz Vichya poročajo, da bo te dni prenesen sedež generalnega komisarjata za francoski sport iz Vichya v Pariz. S tem hoče novi komisar Pascat doseči boljše uspehe v svojih prizadevanjih za obnovo in preroditev francoskih sportnih vrst.

— Popravl. Tiskovna napaka je včeraj popolnoma izmalila rezultat teniške igre dvojice Cucelli-Del Bello in Asboth-Mayer v mednarodnem tekmovanju za »Rimski pokal«. Italijana sta zmagala 6:1, 5:7, 2:6, 7:5, 10:12.

Iz pokrajine Trieste

— Podlegel je za smrtonosnimi poškodbami v bolnici Kraljice Helene v Triestu 38letni Anton Marolt iz Fiume, ki je, kakor smo poročali, padel po nesrečnem naključju iz železniškega voza pri Miramaru.

— Povožena. V bližini kopališča sv. Ane v Triestu je povozil neki avto 39letno gospodino Ano Raiozdi, ki ima zlomljeno desno nogo. Slična usoda je doletela v ulici Pascoli 60letnega postreška Ant. Zaccario, ki ima zlomljeno levo nogo. Oba posrečena se zdravita v bolnici Kraljice Helene.

— V prisilno delavnico. Pred pristojnim sodiščem v Triestu se je moral zagovarjati Vladimir Dolcetti, ki je lani v juniju usmrtil lastno mater, povzročil smrt lastnega brata Ivana in težko ranil svojega očeta Ivana ter svakinjo.

— Ribiški motorni čoln rešil šest oseb. Navzlic občutnemu borbu se je opepeljalo na vožnjo po morju šest oseb. Toda borin je jadra na ladji odtrgal, vseh šest oseb se je znašlo v resni nevarnosti, iz katere jih je rešilo osebje na ribiškem motornem čolnu, ki jih je pripeljal v triestinsko pristanišče.

— Smrt znanega meščana. Umril je kapitan. Orest Olivetti, star 64 let. V avstrijski dobi je bil med svetovno vojno zaprt v Gruz, od koder se je po prevratu vrnil v Trieste. Bil je znan iredentist in vnet pripadnik fašija.

— Nova filija se je izkazala. Da je bila nova filiovska zveza k vseučiliškemu kompleksu v Triestu potrebna, dokazuje iz-

CUDEZEN KONJ

Robert Koch, slavn bakteriolog in odkritelj bacila kolere, si je nekoli pri izpitu dovolil tole šalo. Vprašal je nekega kandidata:

»Kaj bi storil, če bi vas kdo poklical, da bi mu ozdravil konja z zlomljeno ključnico?«

Kandidat je naštel celo vrsto zdravnih metod.

»Ne ljubi moj,« je odvrnil Koch: »Jaz bi tega konja za vsako ceno kupil in ga z dobrim dobičkom prodal kakšnemu muzeju. To bi bil namreč edini konj, ki bi imel ključnico.«

ura se je bila ustavila. Vsak dan jo je bilo treba naviti dvakrat, in njegova žena tega nikoli ni pozabila.

— Morda — gotovo je v kuhinji. — je pomislil Miha in nenadoma mu je odleglo. Odhitel je v kuhinjo, kjer je pa našel samo služkinjo.

— Kje je pa moja žena?

— Gospa je odšla že pred dobro uro z doma.

— Z doma je odšla, pravite?

— Da, pustila vam je pismo.

Ves v skrbih je Miha odpretil pismo. Komaj je verjel svojim očem.

— Oprosti mi, Miha. — je pisala žena. — moram te zapustiti. Vzroka ti ne morem povedati. Toda oditi moram. Ne verjamem sicer še trdno, toda zatrdljam si mi tolikokrat, da že začnem verjeti: vsak človek ima pravico do lastnega življenja. Zbogom, nočoj bom že prenočila v hotelu.

Miha je omahnila roka, v kateri je držal pismo.

— Saj to je blaznost! — je zastokal. — Le kako je prišla na to neumno misel? Saj sva se vendar tako dobro razumela, nikoli se nisva prepirala, vedno sva se ljubila. Saj drug brez drugega sploh ne moreva živeti. Moja Julka! Žena moja!

Ves obupan je stopil k telefonu.

— Pridi takoj, Peter! — je zaklical. — Zadel me je velika nesreča! Sam ne vem, kaj naj storim. Ves obupan sem. Moja žena...

... ti noče vrniti svobode?

Miha je zastokal:

— Ne. Zapustila me je.

vrstna frekvenca v prvem mesecu. Statistika kaže, da prepele filiova in omenjeni progi vsak dan povprečno 7000 oseb, dočim je bilo dnevno povprečje potnikov na prejšnji, krajši progi 3.500-4.000.

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 24. junija: Janez Krstnik.

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Zavrtjena.

Kino Sloga: Pesem reke.

Kino Union: Nesrečna ljubezen.

Razstava Gorše-Maleš v Jakopičevem paviljonu.

Tretja sklepna produkcija Glasbene akademije ob 18. v mali Filharmonični dvorani.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Zavarovanje italijanskih uslužbencev v Ljubljanski pokrajini

Po določbah ministrstva za korporacije so italijanski uslužbenci (uradniki in delavci) italijanskih tvrdk, ki poslujejo v Ljubljani, čeprav le začasno, podvrženi zavarovanju dolocilom Kraljevine in morajo biti zato zavarovani pri raznih javnih zavarovalnih zavodih Kraljevine, medtem ko morajo biti slovenski delavci, čeprav so nameščeni pri italijanskih tvrdkah, zavarovani pri Zavodu za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine v Ljubljani.

Italijanske tvrdke morajo poskrbeti za ureditev zavarovanja in za plačevanje zavarovalnih prispevkov za svoje nameščence iz Italije, in sicer glede zavarovanja proti nezgodam pri fašističnem državnem zavodu za nezgode in boleznih v Triestu (ulica Cesare Battisti 17), glede bolezenskega zavarovanja, pri Vzajemnih bolniških blagajnah v Triestu, glede splošnega skrbstvenega zavarovanja (invalidnost in starost, tuberkuloza, brezposelnost, poroke in rojstva), pri nedavno ustanovljenem sedežu državnega fašističnega zavoda za socialno skrb v Ljubljani, katerega uradi so na Cesti 3, maja št. 2 (I. nadst., telefon 20-78). Za prvi čas so temu zavodu v Ljubljani določene funkcije krajevnega urada, in sicer: a) objavljanje zakonov za skrbstvo in socialno pomoč ter propaganda za delavnost zavoda, b) nadzorovanje uporabe zakonitih določil in določil glede podpirne in pomožne delavnosti zavoda, c) dela, ki se tičejo izdajanja, odzemanja in obnavljanja zavarovalnih izkaznic ter izdajanja osebnih knjižic, d) prodaja zavarovalnih znakov, e) sprejemanje prošelj za prostovoljno nadaljevanje prisilnega zavarovanja, f) sprejemanje prošelj, za dajanje in za zbiranje potrebnih listin, ki se tičejo dajatev, g) izdajanje odškodnin za brezposelnost, h) potrjevanje plačilnih knjižic in matric tvrdk, ki niso podvržene prisilnemu zavarovanju proti nezgodam pri delu. Italijanske tvrdke bodo morale skrbeti za zavarovanje svojih italijanskih delavcev z nakupom zavarovalnih znakov in za prilajenje ter uničenje znakov na zavarovalnih polah.

Znamke se v Ljubljanski pokrajini prodajajo samo v uradih na sedežu Zavoda. Razen tega bodo morale tvrdke napraviti in poslati Zavodu v Ljubljani v dveh izvodih imenski seznam njihovega italijanskega osebja, ki dela ali ki delajo v Ljubljanski pokrajini. V seznamu je treba navesti naslednje podatke: priimek, ime, očetovo ime, kraj in dan rojstva, poklicna oca, naslov bivanja v Kraljevini, razdobja dela in odnosa razdelitve.

Pri predložitvi teh spisikov bodo morale tvrdke naznaniti, ali so morda že vplačale zavarovalne prispevke za svoje italijanske osebe pri kakem drugem uradu Zavoda v pokrajini.

Z ozirom na dosedanje tehnično nemogućnost, zaradi katere tvrdke niso moge izpolniti svojih zavarovalnih dolžnosti, je Zavod dovolil, da se gornja ureditev izvrši brez zamudnih obresti, pripominja pa, da se v smislu čl. III. Kr. naredbe z dne 4. oktobra 1935-XIII. št. 1827 delodajale

Valovi žita bodo valovali

na kraških poljih, kjer zdaj pogosto valovi voda ter poplavlja velike površine zemlje — Velika melioracijska dela

V dveh člankih smo opozorili na velik pomen Cerkljanskega polja, odnosno jezera tudi za kmetijstvo. V glavnih črtah smo opisali pomembne načrte za reševanje Cerkljanskega jezera in drugih del v zvezi s postavitvijo hidrocentrale pri Borovnici. Nismo se mogli spuščati v podrobnosti o vplivu tega umetnega jezera na Cerkljansko jezero. Opozoriti je namreč treba, da se bo po izvedbi velikega načrta večji del Cerkljanskega jezera osušil ter da bo pridobil mnogo zemlje za obdelovanje. Kjer dandanes pogosto valove valovi jezera, se bo zibal jezero zlatega klasja v prihodnosti. Naj se ob tej priložnosti dotaknemo vprašanj, ki so v zvezi z melioracijo kraških polj na Notranjskem.

Posebna vrsta melioracijskih del

Melioracijska dela na kraških poljih se bistveno razlikujejo od drugih izboljšav zemlje na drugih krajih. Kraški značaj tal zahteva posebno dela. Pri izboljšanju zemlje na sušnih tleh gre v glavnem le za dela na samem površju tal, pri kraških tleh pa preureditev tega tudi v globino, ker se morajo ozirati na posebno hidrografsko razmere. Kraška polja imajo podzemne vode, in ko so poplavljeni, je njihova voda v odvisnosti s sosednjimi polji, podzemskimi tokovi, pa tudi z nadzemskimi rekami. Ne gre torej zgolj za navadno osušitev zemlje, ki je od časa do časa poplavljen; predvsem morajo poskrbeti, da polja dobe primerne, podzemne vode, da se voda ob nalihv lahko dovolj hitro odteče, ne da bi se razlivala na večjih površinah. Rešitev tega vprašanja je pa mogoča le po natančnem proučevanju talnih, vodnih in vremenskih razmer ne le polja samega, ki ga je treba meliorirati, temveč tudi njegove velike okolice. Tako naj omenimo kot primer, da je melioracija Cerkljanskega polja v odvisnosti z vodnimi razmerami na Barju.

Melioracija 5810 ha zemlje

Na Notranjskem prihaja v poštev za melioracijo 5810 ha zemlje, kraških polj. Največje je Cerkljansko polje, ki obsega 2350 ha. Zelo veliko je tudi Planinsko polje, ki je prav tako večkrat poplavljeno in ki obsega 1060 ha. Druga polja na Notranjskem so precej manjša, a mnogo bodo pridobila na svoji vrednosti po melioracijskih delih. Najmanjše je Podložsko polje, ki meri 35 ha. Približno dvakrat večje je polje na Bloški polci, Bloščah (65 ha). Rakovska kotlina je še malo večja (85 ha). Babno polje je že precej veliko, saj obsega 95 ha. Travniško-letalsko polje (Loški potok) je še večje, meri 120 ha. Meliorirati bi bilo treba med drugimi kraškimi polji tudi Bloško planoto v izmeri 580 ha. Končno še računajo z melioracijo Loškega polja (Loži), ki meri 920 ha, in Logaškega polja (500 ha).

Zgodovina melioracijskih del

Naslednje zanimive podatke o zgodovini melioracijskih del na Notranjskem posne-

mamo iz knjige »Za izboljšanje življenjskih pogojev našega kmetijstva« iz razprave inž. A. Hočevarja o melioraciji kraških polj. — Pogoste poplave, ki nastopajo na nekaterih notranjskih poljih redno ob določenih letnih časih, so sile strokovnjake že zdavnaj, da so razmišljali, kako bi jih preprečili ter zavarovali zemljo. Tudi na pristojnih mestih so sprevideli, da so melioracijska dela potrebna in ukrenili so vsaj, da je prišlo do proučevanja teh del. Pred prvo svetovno vojno sta deželna vlada in deželni odbor po dolgih pogajanjih sklenila, kaj bi bilo treba ukreniti in kmetijsko ministrstvo je odobrilo znesek za izdelavo načrtov melioracije kraških polj na Notranjskem. Za to namen pa ni bilo doma strokovnjaka, zato so poverili košičko delo inž. dr. Vicentiju iz Trieste. To se je zgodilo že leta 1875. Vicentini je podrobno proučil polja, ki so prišla v poštev za melioracijo in izdelal glavni načrt s proračunom. Načrt je dočel, kako bi naj uredili odvajanje visoke vode s kraških polj pri Planini, Cerkljici in Ložu. Dela so bila proračunana na 283.000 godinarjev. Strokovnjak je imel zelo težko nalogo, ker ni imel pri rokah niti najpotrebnejših hidrografskih podatkov in si je pomagal le s svojimi opazovanji, ki pa niso bila dovolj zanesljiva, ker so se nanašala le na kratko dobo. Pri zasledovanju podzemskih tokov je Vicentini opazoval tudi Pivko, Skočjan in Barje. Misli je, da bi ne bilo priporočljivo odpraviti poplav povsem na posameznih poljih, ker bi to škodovalo nižjim poljem. Tako bi koristil zgornjih polj ne moglo odtehati škoda, ki bi nastala na spodnjih poljih. Predvsem se je oziral na Barje, da bi ne trpelo zaradi melioracijskih del na notranjskih poljih. Vicentini je načrt predložil deželnemu odboru, da bi se o njem izjavil ter ga sprejel. Deželni odbor je pa vsak prispevek odklonil. Načrta pa tudi ni so ugodno ocenili v kmetijskem ministrstvu in so ga vrnilo deželnemu odboru. Stavbni odbor deželne vlade je predlagal naj bi se opravili nekatere meritve in sestavili program del ter ga poslali v oceno deželnemu odboru. Načrt je pa končno romal v arhiv, ker v deželnem odboru niso pokazali razumevanja zanj.

Poplave so jih opozarjale

Če ni bilo med samimi ljudmi dovolj razumevanja za pomembna dela, da bi opozarjali pristojna mesta na njih nujnost, so pa same višje sile večkrat opozorile, kako nujno potrebna bi bila ta dela. Tako so bile leta 1881 velike poplave, ki so povzročile precej škodo in prebivalstvo se je začelo bolj zanimati za nameravana dela in se obračati na pristojna mesta, naj bi skušala preprečiti povodnji. Da je bilo tedaj veliko zanimanje za melioracijska dela na notranjskih poljih, sprevidimo tudi po spomenici, ki jo je društvo za jamsko znanost predložilo deželnemu odboru. Društvo je zaprosilo za podporo pri proučevanju hidrografskih razmer kraških tal. To proučevanje naj bi služilo za smernice, kako bi naj prepre-

čili poplave na notranjskih poljih. Spomenica je pa tudi toliko zalegla, da je kmetijsko ministrstvo določilo posebno komisijo in ji poverilo nalogo, naj bi si ogledala posamezne predele na Notranjskem ter ugotovila, kakšen bi naj bil obseg melioracij.

Prva dela

Deželni odbor je leta 1878 poveril inž. Witschlu naj prouči Vicentinijev načrt glede nekaterih nujno potrebnih del na Loškem polju. Witschl je predlagal dela, ki so bila proračunana na 3140 gld. Poplave 1. 1881 so pa izpodbudile Fr. Krausa, da je zbral podatke o poplavah na tem polju. Na podlagi teh podatkov se je leta 1882 ustanovila vodna zadruza. Do melioracijskih del pa še vedno ni prišlo. Nova doba se je začela šele, ko je Putnik začel temeljito proučevati podzemne tokove. On je tudi temeljito določil podzemne hidrografije Pivke in odtok voda s polj pri Cerkljici, Ložu in Planini. Izdelal je tudi načrt za melioracijo teh polj. Po njegovem načrtu so se lotili prvih del leta 1901 in jih nadaljevali v naslednjih do leta 1906. Naredili so predor do notranje Golobine, dotični kanal itd. Stroški so znašali 16.975 kron. Potem so pa dela do vojne in med vojno počivala. Leta 1934 je pa izdelal inž. Hočevar načrt za melioracijo Loškega polja in stroški so bili proračunani na 995.500 din.

Dela po vojni

Kmalu se je izkazalo, da so že z manjšimi deli dosegli velike uspehe, zato se je zanimanje za melioracije še povečalo. Pomislekov proti delom na notranjskih poljih ni bilo več in mnogo lažje so premagovali predsodke posameznikov. Strokovnjaki trde, da so uspehi doseženi melioracijskih del na notranjskih poljih najboljše. Precej dela so opravili po svetovni vojni in Loško polje je dobilo po njih povsem drugo lice. Pred vojno so naredili, kakor rečeno, predor do Golobine, in sicer v dolžini 160 m. Toda ni služil svojemu namenu, ker ni imel zveze s potokom Veliki Obrih. Izkazalo se je, da Golobina lahko odvaša še večje množine vode, zato je bil profil premajhen in povodnji so se še vedno ponavljale. Katastrofalni obseg so zavzele leta 1933, ko je bilo Loško polje poplavljeno vse trikrat in se delno vasi. Povodnji so izpodbudile živsko banskopravno, da je posvetila večjo pozornost izdelavi načrtov potrebnih del. Ustanovljena je bila tudi vodna zadruza in se lotila dela po načrtu, ki je določal glavno čelo prekop od Velikega Obrha pri milnu do Golobine v dolžini 720 m. Po načrtu bi naj poglubil in razširil stari kanal. Razen tega je bilo določenih še več drugih del in v zadnjem desetletju jih je tudi bilo že precej končanih. Njihov uspeh se je najlepše pokazal že leta 1938, ko kljub velikemu deževju Loško polje ni bilo več poplavljeno, razen pašnikov ob Golobini.

Ob drugi priložnosti bomo navedli še nekaj podatkov o melioracijskih delih na samem Cerkljanskem jezeru.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA — TELEFON 22-41
Največji argentinski film! — Pretresljiva ljubezenska drama

Zavržena
V gl. vlogah najsl. argentinski umetniki: Libertad Lamarque — Augustin Irusta — Sebastian Chiola — Režija: Saslavsky.

KINO UNION — TELEFON 22-21
Vseh vrst športa v zvezi z ljubeznijo prikazuje zanimiv film

Nesrečna ljubezen
V glavnih vlogah: Erminio Spalla.

KINO SLOGA — TELEFON 27-30
Film romantične ljubezni, opojnih melodij in ganljivih ljubavnih pesmi

Pesem reke
Irene Dune — Allan Jones

govci na drobno obvezati, da prodajajo klobuke in čepice, ki niso uvrščene v določne vrste, po največ 173 lir (za klobuke) in 31 lir (za čepice). Te cene so veljavne za klobuke in čepice boljše kakovosti.

— **Splošen popis živine.** Z določkom ministra za poljedelstvo in gozdarstvo se bo vršil na področju kraljevine Italije s stanjem popolnosti 20. julija t. l. splošen popis goveda, konj, ovac, prašičev in koz. Organizacija ter nadzorstvo popisa sta poverjena osrednjemu statističnemu uradu.

— **Zlata svetinja** je bila podeljena v spomin poročniku Brunu Ranieri, ki je služboval pri četrtim planinskem topniškem polku.

— **33.000 lir v steklenici.** 77letnemu krčmarju Lorenzu Speciali iz Castrezzata pri Bresciji je izginila steklenica, ki je imel v njej shranjenih 33.000 lir. Karabinerji so na podlagi prijave zajeli 45letnega Antona Simoni, 37letnega Ivana in 42letnega Josipa Locatelli in 34letnega Bartola Bertozzi, ki so bili istočasno osumljeni tajnega zakola goveda. V trenutku zajetja je skušal Locatelli skriti robec; karabinerji so se za robec zanimali in so našli v njem 33.950 lir. Vsi štirje so bili prepeljani v brescijske zapore.

IZ LJUBLJANE

— **Lj Dan se že krči.** O Kres' se dan povesi, pravi naše ljudstvo. V nedeljo, ko je doseglo solnce na severni polni najvišjo severno deklinacijo, smo imeli najdaljši dan in najkrajšo noč. To je bil astronomski začetek poletja, ki bo trajalo do 23. septembra. Seveda nekaj časa še ne bomo opazili, da se je jel dan krčiti. Poletje se je začelo letos s krasnim vremenom, ki je prišlo zelo prav kmetovalcem za košnjo. Če bo pa še nekaj dni tako lepo vreme, kakor ga imamo zadnje dni, si bomo zopet želeli dežja, kajti zemlja je že zdaj precej izsušena, ker je zadnji dež ni dovolj namočil. Za začetek poletja je ožiraje dokaj hladno, posebno ponoči še daleč ne čutimo poletne vročine. Gotovo nam pa tudi letos ne bo prizanesla.

— **Lj Domače črešnje so dozorele.** Ze več let ni bilo po ljubljanskih in okoliških vrtovih toliko črešenj kakor letos. Zgodnje črešnje so že obrane, pa tudi poznejše so večinoma že zrele. Letos so postale črešnje nekam hitro črvice. Komaj nekaj dni so bile na trgu, pa so že zagorele po njih črvice. Hrustavki, ki se je najbolj drže, je na trgu razmeroma malo. Dobre črešnje obdržijo ljudje večinoma zase in na trg pride le slabše blago.

— **Lj Sklepna produkcija Glasbene akademije.** Na tretji sklepni produkciji se bodo izvajale skladbe Marcella (sonata za čelo), Corellija (sonata za violino), Haydna (klavirski trio) in Dvořaka (klavirski kvartet). Spored je nastudiral priznani violinski pedagog J. Šlais. Nastop se bo vršil v sredo 24. t. m. ob 18. uri v mali filharmonični dvorani. Sporedi po 3 lire (za dijakke 1 liro) so na razpolago občinstvu v Matični knjižnici.

— **Lj Ne dovolite otrokom jesti nezrelo sadje.** Pišejo nam: Pred dnevi sem v Trnovem videl tri dečke, ki so vseli na vrtni ograji in si polnili žepce z drobnimi, zelenimi in nezrelimi jabolki. Prvi bil sem mislil, da počenja mladina to iz mladostne objestnosti in da ji bo sad služilo za igranje in obmetavanje. Ko pa so jih pregnali s plotu, so začeli nezrelo sadje jesti. Da je uživanje nezrelega sadja škodljivo, ni treba še posebej omenjati. Letos je sicer razumljivo, da ljudje radi ali neradi pozabljajo na te dobre nauke. Vendar je dolžnost staršev in vseh, ki imajo opravka z mladino, da ji uživanje nezrelega sadja preprečijo.

— **Lj Rdeči križ objavlja.** V pisarni avtonomne sekcije Italijanskega Rdečega križa, Gosposvetska cesta 2-II, se naj takoj javijo naslednje osebe: Pintar Jakob, Hohnik Slavko, Stenovec Franjo, Adamič Arnošt, Božič Franc, Debenjak Albin, Kurtič Marija, Marolt Ladislav, Mileušnič Peter, Oblak Alfonz.

— **Lj Praznik Trnovčanov.** Danes je god Janeza Krstnika, patrona trnovske župnije. Večini meščanov bo še v spominu, da so pred leti Trnovčani praznovali današnji dan zelo slovesno. Gospodinjje so si opasale čiste predpasnike, očistile hišo in dvorišče, da si imel pri vsakem pogledu prazničen vtis. Na mizo so za kosilo in večerjo priprimali izdatni in bogati izdelki umetnosti izvrstnih trnovskih kuharic. Praznika pa niso obhajali samo v ozkem, domačem krogu, temveč tudi s slovesnimi zunanjimi prireditvami. Zlasti je bil za mnogo Ljubljancem privlačen umetni ožen na Gradaščici ob večernih urah, ko se že drugod po hribih začeli kresovi. Ti običaji so pa že pred vojno postali izginjali. Predvsem je veljalo to za zunanje prireditve, med tem ko so si Trnovčani na ta dan še vedno radi privoščili razne priboljške v jedi in pijači. Letos bo seveda tudi to povečini odpadlo. Mnogi so se zjutraj spomnili na praznik šele, ko so slišali zvonjenje in potrkavanje zvonov.

— **Lj Prodaja starega papirja in raznih odpadkov.** Avtonomna sekcija Italijanskega Rdečega križa prodaja večjo količino starega papirja (aktov, tiskovnih itd.) in blagovnih odpadkov (od del. oblek, pelerin, vrec, nahrbtnikov). Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe do 27. t. m. glavni pisarni avtonomne sekcije, Gosposvetska cesta 2-II.

Prevoz iz skladišča v Ljubljani gre na stroške kupca.

— **Lj Poprav ahičnih fasad.** Prvo društvo hišnih posetnikov v Ljubljani vabi hišne posetnike ljubljanske, da v njih lastnem interesu ugodijo pozivu Mestnega poglavarstva in preplekajo dele hišnih pročelij, ki kvarijo prijeten vtis. Društvo je tozadevno pisalo, a člani tega niso vpoštevali. Posetniki naj se obrnejo za pojasnila na društveno pisarno.

— **Lj Cepljenje proti tifusu** se je v mestnem fizikatu začelo v ponedeljek ter je v prvi vrsti določeno za perice in za vse, ki imajo opraviti z močjo in mlekom. Kdor je bil v ponedeljek ali večerjšnji terek iz kakršnegakoli razloga zadržan, ima še vedno čas, da začne z uživanjem zaščitnih tablet današnji sredo ali v skrajnem primeru šele jutrišnji terek, da bo cepljenje z uživanjem tablet še ta teden končal. K cepljenju pa mora biti vsakdo popolnoma tešč, ker drugače zaščitne tablete nimajo učinka. S seboj naj vsak prinese tudi svoj kozarec, ker je tablete treba zaužiti z vodo. Cepljenje gre zelo naglo ter izgube ljudje prav malo časa, če pridejo na mestni fizikat v Mestni dom že ob 7.30 uri zjutraj, ker traja cepljenje samo do 9. ure.

— **Lj Drugo cepljenje proti davici** se prav lepo in v redu razvija, ker starši pripeljejo svoje otroke res na iste prostore ter ob določenem času k drugemu cepljenju, da so res pohvale vredni, kako skrbje za zdravje svojih otrok. Vendar pa se opozarjamo, naj gotovo pripeljejo otroke k drugemu cepljenju, ker dobe potrdilo o opravljenem cepljenju, ki ga bodo potrebovali že pri vpisu otroka v šolo.

— **Lj Tako pa ne gre!** »Slov. Narode« je povedal v sobotni številki v skromnih besedah, kako pobirajo ljudje na Rožniku suhljad. Pa ti pobirali niso tako ponižni, temveč jih srečuješ na vsakem koraku s sekirami, žagami, vrvmi in po pet metrov in še več dolgiimi drogovi, da trgajo in lomijo veje. V gozdu poka vse vprek. Ondašajo kar na ramah debela debela in še pohvalijo se s težo ali pa nalcijo na vozličke in cire svoj plen. Da bi bilo nabrano blago le suhljad, o tem ni govora. Pač pa je vmes zdrav les, lastnina posameznih posestnikov gozdnih parcel. Naletel sem na možkarja, ki je žagal debelo hrastovo vejo, ki pa ni bila suha, kakor se je izgovarjal. Nič ga ni bilo, kakor bi bil na svojem. Če se bo to nadaljevalo, bo Rožnik kmalu golovec.

Naše gledališče

DRAMA

Sreda 24. junija, ob 7.30: Kralj na Betajnovi. Red Sreda.

Cetrtek 25. junija, ob 17.30: Vdova Rošinka. Red B.

Ivan Cankar: »Kralj na Betajnovi.« Drama v treh dejanjih. Igra spada med pisateljeva mladostna dela. V njej je orisal značaj in življenje »načelovskega« Kantorja, kmečkega mogotca, ki si je pridobil in pomnožil imetje s krivicami in prestopki. Njegova borba s študentom Maksom, ki ve za storjene krivice, tvega dejanje. Igrali bodo: Kantor P. Kovič, Hana — Gorinskova, Francka — Kraljeva, Nina — Simčičeva, Krnec — Košič, Maks — V. Skrbniški, župnik — J. Kovič, Bernot — Nakrst, sodnik — Gorinsk, njegova žena — Kovičeva, Lužarica — Starčeva, oskrbnik — Košta, Koprivec — Brezgar, kmetje: Gale, Blaž, Raztresen, Verdonik, Podgorski. Režiser: Dirigent: R. Simoniti, režiser: C. Debevec.

OPERA

Sreda 24. junija, ob 17: Boccaccio. Opereta izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Cetrtek 25. junija, ob 16.30: Faust. Red Cetrtek.

Franz v. Suppe: »Boccaccio.« Opereta v treh dejanjih. Peli bodo: Mlejnkova — Boccaccia, Anžlovar — Lotheringhija, Zupan — Lambertuccia, M. Saincin — Scalzo, B. Saincin — Leonetta, Barbičeva — Flammotto, Polajnarjeva — Beatrice, Poličeva — Peronello, Spanova — Izabella, Drenovec — Pietra, Dolničar — Kolporterja, M. Gregorin — majordoma, Koširjeva — Filipo. Dirigent: R. Simoniti, režiser: C. Debevec.

Opozorilo kmetovalcem, ki imajo poljedelske stroje

Kmetovalce — imetnike poljedelskih strojev s pogonom na petrolej ali nafto vabimo, da pošljejo na Združenje kmetovalcev, Ljubljana, Gosposvetska cesta 2, prijave z naslednjimi podatki: Ime in priimek ter očetovo ime, svoj točen naslov in navedbo kraja, kjer leži kmetijsko gospodarstvo, površino obdelovalne zemlje, število strojev s pogonom na petrolej ali nafto, znanost stroja z navedbo konjskih sil, za kaj rabi stroj (mlatilnica, slameznica), koliko polnih dni v letu dela stroj v domačem gospodarstvu, koliko morda pri drugih posestnikih, koliko tekočega goriva — petroleja ali nafta — porabi letno ter ali rabi za pogon petrolej ali nafta.

Vabimo kmetovalce, imetnike strojev, da točno izpolnijo prijave pošljejo na Združenje najkasneje do konca tega meseca. Kasnejše prijave nikakor ne bo mogoče vpoštevali.

Iz pisarne Združenja kmetovalcev

6000 Andersonov v Stockholmu

V vsakem evropskem velenestu so posebno pogosti nekateri primki. V Berlinu imajo več sto Schmidtov, Schulzev in Müllerjev, v Pragi Novakov, v Stockholmu pa Andersonov. Najnovejša štetja je pokazalo, da živi v Stockholmu 6000 Andersonov, 4600 Johannsonov, 4500 Carlsonov in 550 Nilsonov.

— **ZLOBEN JEZIK**
Svojo ženo sem spoznal na cenemem krožnem potovanju.
— **Aha,** saj sem ti vedno pravil, da ne štediš na pravi strani.

V ZDRAVEM TELESU ZDRAV DUH!

Z medicno so krepiли stari Rimljani otroke. Umetnostni spomeniki so še danes pričala zdravega duha. Krepijo jih i ve, naše matere, z Ambrozevo medicno, katero dobite le v Medarni, Ljubljana, Židovska ulica 6.

DNEVNE VESTI

— **Manipulacije pri poštnih paketih.** Pred pristojnim sodiščem v Foggii sta bila obsojena 19 letni Guido D'Alfonso in Carmen Gesualdo na štiri leta čez, 4000 lir globe in trajno izgubo državne službe, ker se je na podlagi hišne preiskave in temeljite preiskave dognalo, da sta jemala iz poštnih paketov razne predmete (blago, polnilna peresa itd.) ter si jih prilastila.

— **10 milijonov dobrodelnim ustanovam.** Lani je umrl v Napoliju ugleden meščan Josip Siguricchio, ki je zapustil polovico svojega premoženja, 10 milijonov lir, raznim dobrodelnim ustanovam v Napoliju in Cagliariu. Nekateri pokojnikov vnuki so skušali pravnim potom izpodbiti veljavnost te oporoke, ki jo je pa sedaj pristojno sodišče v Napoliju potrdilo ter ji priznalo polno veljavnost.

— **Cene mleka v drobni razprodaji.** V smislu navodil korporacijskega ministra ne sme presegati cena mleka v drobni razprodaji 13 lir pri kg.

— **Sprejem v Rimu.** Na postajo Termini v Rimu je dopotovalo 900 italijanskih rojakov, ki so se vrnili iz Vzhodne Afrike. Pri svečanem sprejemu so bili navzoči eksc. Teruzzi, prefekt, guverner, federale ter predstavniki fašija.

— **Zaradi tajnega zakola petih tetel** je bil obsojen pred apelacijskim sodnim dvorom v Rimu Josip Boccacini, ki se bo porokoril v ječi štiri leta in šest mesecev. Razen tega bo moral plačati 14.000 lir kazni in 2700 lir odškodnine.

— **Na smrt obsodena.** Pred sodiščem Assise di Sassari sta bila obsojena na smrt zaradi roparskega umora 2. julija 1940 v Sassariju Anton Catta in Anton LuYoni.

— **Hrvatski pisatelji v Sofiji.** Poročali smo že, da je odpotovala skupina hrvatskih pisateljev v Bolgarijo. V Sofiji jih je sprejel prosvetni minister Jacov. Istega dne je bil prirejen večer hrvatske literature, ki so mu prisostvovali bolgarski prosvetni minister, hrvatski poslanik v Sofiji, ter mnogi predstavniki bolgarskega kulturnega življenja. Dr. Jesih je v svojem nagovoru naglašal tesne stike med hrvatsko in bolgarsko literaturo. Sledil je banket, med katerim je prosvetni minister pozdravil hrvatske goste, omenjajoč, da je zgodovina zopet privedla skupaj oba naroda, ki sta zdaj pod isto zastavo posvetila svoje moči izpolnitvi skupne naloge. Zelja obeh narodov je, da bi živela svobodno in neodvisno, da bi zmagala in tako pripomogla k blagostanju Evrope. Predsednik Zveze društva hrvatskih pisateljev je v odgovoru izrazil zahvalo hrvatskim pisateljem za prisrčen sprejem v Bolgariji.

— **Likvidacija Jugoslovanskega Feniksa.** Hrvatski prispevek v likvidaciji jugoslovanskega Feniksa je bil določen na 40 milijonov 560.435 kun. Za ta znesek izda hrvatsko finančno ministrstvo bone po 1 milijon kun, ki se bodo obrestovali po 5%. Pet teh bonov zapade v letih 1942 do 1949. Vsakokrat 1. januarja, dočim bo izdan za ostalih 560.435 kun bon ki zapade 1. januarja 1950. S tem bodo poplačane hrvatske zavarovalnice, ki so prevzele ob bivše ju-

goslovanske vlade solidarno stroške v zvezi z likvidacijo Feniksa.

— **Na Hrvaskem živijo Slovaki se morajo javiti.** Slovacko poslanstvo v Zagrebu je pozvalo vse na Hrvaskem živijo hrvatske državljane naj se javijo na nabor.

— **Hrvatsko gospodarsko zastopstvo v Budimpešti.** Hrvatska je ustanovila v Budimpešti svoje gospodarsko zastopstvo, ki je bilo priključeno ondotnemu hrvatskemu poslanstvu.

— **Za povzdigo bosanske živinoreje.** Hrvatsko kmetijsko ministrstvo namerava ukreniti vse potrebno za povzdigo živinoreje v Bosni. Zboljšana bo pasma bosanskih buš in bosanskih pramenka-ovac. Ustanovljen bo Zavod za živinorejo in mlekarstvo, ter mlekarska in sirarska šola. Obenem bodo pa v večjih množinah začeli izdelovati ovčji sir. Vsi ti ukrepi bodo pripomogli k povzdigo živinoreje v Bosni.

— **Hrvatsko delavstvo sodeluje v borbi.** Nemški poslanik v Zagrebu Siegfried Kasche je izročil te dni odpisnastvu hrvatskega delavstva v zagrebški delavski zbornici Hitlerjevo sliko. V pozdravnem nagovoru je omenjal zaposlitev 100.000 hrvatskega delavstva v Nemčiji. Predsednik Delavske zbornice je v zahvalnem nagovoru naglašal, da se hrvatski delavci niso napačili v Nemčijo iz gospodarskih razlogov, temveč z namenom kovati orožje za končno zmago Nemčije nad plutokracijo in židovstvom. Od izida te borbe je odvisna tudi usoda Hrvatske. Adolf Hitler je jasno spoznal nevarnost boljšeživima in židovstva in berbo, ki jo vodi zdaj proti svetovnemu sovražniku, bo hrvatsko delavstvo v polni meri podpiralo. Nemški poslanik Kasche je naglašal prijateljsko povezanost nemškega in hrvatskega naroda na fronti borbe in dela. To se je pokazalo tudi v pošiljanju hrvatskih delavcev v Nemčijo, kjer jih je zaposlenih že 100.000. Z veseljem je poslanik ugotovil, da se godi hrvatskim delavcem v Nemčiji v gospodarskem pogledu dobro. Po poslaniku izročena Hitlerjeva slika bo krasila prostore zagrebške Delavske zbornice skupaj z Mussolinijevo in Poglavinovo sliko.

— **Cestitke Poglaviniku.** Poglavinik dr. Pavlič je prejel za svoj god prisrčne brzojavne čestitke Duceja, zunanjega ministra grofa Ciana in maršala Antonesa.

— **Iz volinice so sprejeli večerj naslednje ponesrečence:** 17letna sobarica Alojzija Dorceva je sekala doma drva in se vsesekala v palec desnice. — Ema Parmova, 86 let stara zasebnica, je padla in si poškodovala levo nogo. — 11letna hiš služiteljica Devica Marije v Polju Vera Blaževa, je padla s kolesca in si zlomila obe roki. — 39letna žena, gostilničarka s Turjaka Marija Ahaceva je padla z voza in si zlomila desno nogo. — 51letno zasebnico iz Ljubljane Ano Vidmarjevo je na Celovski cesti podrl avto. Dobila je poškodbe po životu.

— **Nove cene pšenice in koruze na Hrvaskem.** V hrvatskem ministrstvu za obrt, industrijo in trgovino je bila te dni pod predsedstvom ministra dr. Totha in v navzočnosti kmetijskega ministra dr. Du-

mandšića konferenca, na kateri so se obravnavale nove cene pšenice in koruze. Cene bodo na novo določene in sicer tako, da bodo bolj odgovarjale produkcijskim stroškom kmetovalcev. Maksimirane bodo pa tudi cene drugih kmetijskih pridelkov nove letine. Cene bodo zvišane tako, da bo odstranjena sedanja neskladnost med cenami industrijskih izdelkov in kmetijskih pridelkov.

— **Se en nebotičnik v Zagrebu.** Hrvatski Pokojninski zavod je začel graditi v Zagrebu 18 nadstropno palačo.

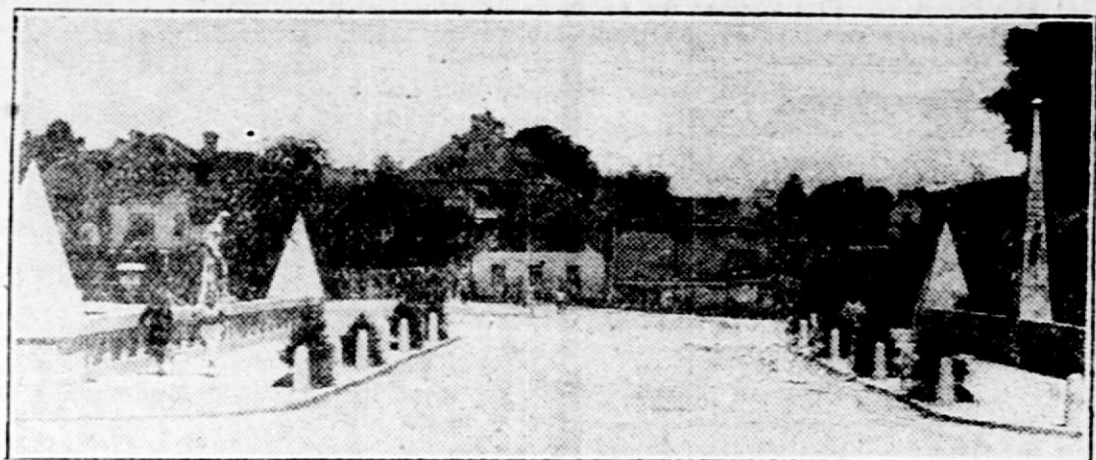
— **Novo industrijsko podjetje v Zemunu.** V trgovinski register v Hrvatski Mitrovici je bilo vpisano novo podjetje Teleradio d. d. z delniško glavnico 16 milijonov kun. Sedež podjetja je Zemun. Podjetje bo kupovalo in postavljalo radio oddajne postaje na kratke valove.

— **Kaznovani hazarderji.** V gostilni Josipa Maderna v ulici Farini 39 v Milanu so zajeli varnostni organi družino desetih hazarderjev. Maderna je bil kaznovan na šestmesečni zapor in 4000 lir globe, ostali hazarderji na 600 lir globe.

— **Hotel je pobeigniti karabinerjem, pa je šel v smrt.** 41letnega Tomaža Gattija je ulice Buonarroti 4 v Milanu so prijeli zaradi spekulacij z živili. Gatti je hotel pobeigniti karabinerjem, pa je skočil

Ob trnovskem žegnanju - zgodovina župnije

Trnovska župnija je bila ustanovljena 1. 1783 — Zanimivosti iz preteklosti Trnovega in Krakovega

Pogled na preurejeni trnovski most

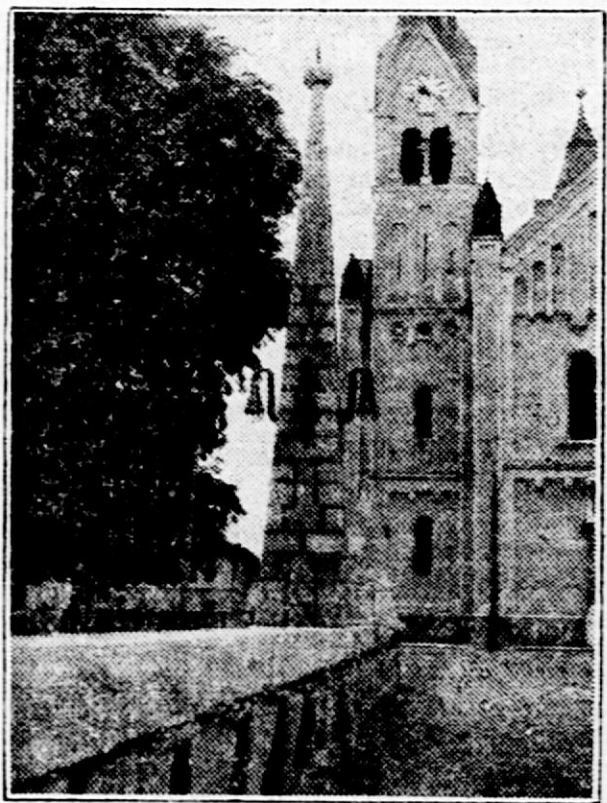
Ljubljana, 24. junija
Trnovčani so vedno slovesno praznovali svojega župnega patrona in nekaj te prazničnosti je še ostalo. Včasih so Trnovčani zvečer pred dnevom svojega patrona, to se pravi na kresni večer, proslavili žegnanje na poseben način, tako rekoč ljudsko, s kresom in Gradaščici pred cerkvijo, s promennadnim koncertom, streljanjem raket, razsvetljavo cerkve itd. — te slovesnosti so se pa udeleževali tudi Ljubljanci iz drugih župnij. Trnovsko žegnanje ni bilo le zadeva Trnovčanov. Sicer so se pa Trnovčani vselej tudi radi pokazali pred meščani in jih je zelo veselilo, če so budili pozornost. V Trnovem so ostale ohranjene nekatere tradicije, ki nam nekoliko odkrivajo življenje Trnovčanov v starih časih. Ob tej priliki se bomo malo pomudili pri zgodovini trnovske župnije.

Ustanovitev župnije Trnovo

Trnovska župnija je še sorazmerno mlada, zlasti v primeru s šentpetersko, ki je menda prva slovenska župnija in je tako stara, da leta ustanovitve sploh ni mogoče ugotoviti. V starih časih so bila področja posameznih župnij zelo obširna. Pred ustanovitvijo šentjakobske, franciskanske in trnovske župnije sta bili v Ljubljani le dve župniji: šentpeterska in šenklaška. Do dbe Marije Terezije so bile meje cerkvenih oblasti v tako zvani Notranji Avstriji in v naših krajih potegnjene tako, da so dežele na severni strani Drave spadale pod salzbursko škofijo, na južni strani pa pod oglejski patriarhat; oglejski patriarh pa ni bil avstrijski podložnik, temveč benečanski. Odnosi med Benečani in Avstrijci niso bili vedno prijateljski in avstrijski vladarji so si prizadevali, da bi bile njihove dežele tudi v cerkvenem pogledu povsem neodvisne. Zato so stremeli po cerkveni organizaciji v svoji državi, tako da bi njihova ozemlja spadala le pod domačo škofijo. Uspeh ali prizadevanje je bila tudi ustanovitev ljubljanske škofije l. 1461. Ustanovitev je dosegel cesar Friderik IV. Ob tej priliki je bilo izločeno izpod oblasti oglejskega patriarhata precej ozemlja, vendar še sorazmerno malo glede na vso državo. Tedaj je bilo na Kranjskem samo še devet župnij, hkrati z ustanovljeno šenklaško: šentpeterska, št. Vid n. Lj., šmartin pri Kranju, Naklo, Vodic, Radovljica, Svibno in št. Jerneje na Dolenjskem. Vse druge župnije so ostale pod oglejskim patriarhatom. Tedaj je bil papež Pij II., po imenu Enea Silvio Piccolomini, znan tudi iz zgodovine Celjanov. Ko Piccolomini se ni bil papež, mu je cesar Friderik izkazal mnogo dobrot. Pivo Piccolomini, znan tudi iz zgodovine je tudi prišlo do ustanovitve ljubljanske škofije. Tudi naslednik Friderika so stremeli po izpopolnitvi cerkvene organizacije ter po osamosvojitvi. Mariji Tereziji se je posrečilo ustanoviti l. 1751 nadškofijo v Goriziji. Tedaj je bila tudi posvečena ljubljanska škofija, vendar so ostale nekatere kranjske župnije izven ljubljanske škofije. Da bi se meje ljubljanske župnije skladale z deželnimi mejami, si je mnogo prizadeval ljubljanski škof Herberstein. Po pogajanjih l. 1787 je ljubljanska škofija v resnici dobila primerne meje. Ob priliki tistih pogajanj so pa tudi sklepali o zmanjšanju nekaterih prevelikih župnij na Kranjskem. Do primernejše razmejitev župnij je prišlo po odloku cesarja Jožefa II., izdanem leta 1783. Odlok je veleval, da je treba prevelike župnije razdrobiti ter ustanoviti nove. Zato tudi imenujejo župnije, ki so bile ustanovljene po tem odloku, »jožefinske«. Med te župnije spada tudi trnovska hkrati s franciskansko in šentjakobsko. Ustanovitev novih župnij je bila takoj dovoljena, bile so pa še nekatere gmošne težave, ker je bilo težko zagotoviti novim župnijam tudi primerne dohodke.

ob koncu 18. stoletja

Ob koncu 18. stoletja, ko je bila ustanovljena trnovska župnija, je bilo Trnovo še vas v pravem pomenu besede. Prav tako so tedaj steli med vasi Krakovo, čeprav je bilo v neposredni sosesčini mesta, odnosno predmestja. Ljubljana je imela tedaj dve pravi predmestji, kapucinsko in šentpetersko in so delali ostro razliko med vasio in predmestjem. Prav tako so bile Poljane še predmestje. Krakovega in Trnovega niso mogli šteti med predmestja, kaj šele k mestu, ker med Krakovčani ni bilo nobenega meščana. Gospodstva Krakovčanov je bila križevniška (nemška) komenda. Prav tako Poljanci niso spadali pod mestno gospodstvo, čeprav je bilo med njimi nekaj meščanov. Toda Trnovčani so bili ljubljanski podložniki, vendar je Trnovo ostalo vas, ker je bila vsa tudi Krakovo, čeprav mnogo bliže mestu. Med Trnovčani in Krakovčani je bila v marsikaterem pogledu razlika in upravičeno govorimo o dveh vaseh ne le zaradi naravne meje — Gradaščice. Med tem ko so bili Krakovčani v starih časih po večini ribiči, so bili Trnovčani čolnarji in vozniki. Slovci so kot izvrstni čolnarji in upravičeno ponosni na svojo spretnost. Ob neki priliki smo že govorili, da so Trnovčani kazali svojo veslačsko in čolnarsko spretnost tudi pri posebnih nagradnih tekmah. Kakor Krakovčani so bili tudi Trnovčani že v starih časih precej premožni ljudje, najbrž celo bolj kakor v novejšem času. Ribništvo je bilo tedaj precej donosno. Trnovčani so dobro služili pri prevažanju blaga kot čolnarji. Vozili so blago na Vrhniko in z Vrhnike v Ljubljano. Razen čolnarstva je nudilo Trnovčanom lep zaslužek tudi prevoznost z vozovi. S prevoznostjo so si služili kruh predvsem v mestu, in sicer so razvažali po mestu kurivo, prepeljali pa so Ljubljanci in Ižici s čolni. Zanimivo je, da so Trnovčani tedaj tudi prevažali potnike po deželi in meščane na sprehode v posebnih kočijah, ki so se imenovale po nemško Lehenkutschen. Najpomembnejše pa se zdi, da so Trnovčani imeli monopol na prevoznost, kajti za plačilo ni smel nihče prevažati po mestu razen Trnovčanov. Trnovski prevozniki so bili tudi ponosni na ta privilegij in bahato so pokali z bičem ter včasih tudi z njim jako osvrtnili, kakor pripoveduje Vrhovec. Po vsem tem nam postane razumljivo, kako je bilo mogoče, da so bili Trnovčani premožni. V nekaterih drugih mestnih okrajih označujejo Ljubljanci še dandanes Trnovčane kot ošabne. Tedaj je nastala prislovica, ki slika drasti-

Trnovska cerkev

čno bahatost nekdanjih Trnovčanov. Trnovčani in Krakovčani so baje peli sami o sebi: »Kmet kosil — mi pa pit, kmet orat — mi pa spat!«

Prva trnovska cerkev

Kdaj je bila sezidana prva trnovska cerkev, ni bilo točno ugotovljeno. Domnevajo, da je ob Valvasorjevem času še ni bilo, ker je Valvasor (ob koncu 17. stoletja) še ne omenja. Valvasor je bil zelo natančen in je omenil celo vse kapele po mestu in predmestjih, ni pa niti pozabil kapel v posameznih hišah. Zato ni verjetno, da bi prezrl trnovsko cerkev, če bi bila že tedaj sezidana. Zanesljivo je, da je prva trnovska cerkev stala že leta 1730. Istega leta je poklonil neki Anton pl. Janežič 2000 gld. za 50 večnih maš, ki bi jih naj brali v trnovski cerkvi. Ustanova v počastitev sv. Janeza Krstnika se je imenovala po tem svetniku. Meščani in Trnovčani so ustanovo sčasom povečali z lepimi darovi tudi s posesti. Prva trnovska cerkev je bila mala. Imela je tri oltarje, a Janez Krstnik je dobil oltar najbrž šele po ustanovitvi Janežičeve ustanove. Čeprav je bila cerkev mala, je imela dva stolpa.

Sevastopol — krasno mesto

V sevastopolskem pristanišču bi imela dovolj prostora vsa evropska vojna brodogradnja

Sevastopol, ki šteje 111.000 prebivalcev, je naravno pristanišče na jugozapadnem koncu polotoka Krima. Pristanišče leži malone točno v sredini Crnega morja in to mu daje izredno velik strateški pomen. Pristanišče je dostopno tudi največjim ladjam, ker je morje povsod globoko 12 do 60 m. Veliko je tako, da bi imela v njem dovolj prostora vsa vojna brodogradnja Evrope. Od leta 1890 je Sevastopol izključno vojno pristanišče in že 50 let je tega, ko ne sme brez posebnega dovoljenja vanj nobena inozemska ladja. Prej je bil promet v Sevastopolju izredno živahen, proti koncu preteklega stoletja se je pa moral preseliti v Nikolajev in Feodosijo na vzhodni strani Krima. Poleg velikih delavnic za popravila ima Sevastopol tudi veliki industrijski vrvi in konzerv, kar oboje potrebuje mornarica.

Na kraju sedanjega Sevastopolja so bili ustanovili stari Grki v 6. stoletju pred Kristusom mesto Herones, eno najvažnejših trgovskih in kulturnih središč Helenske kolonijalne države. Leta 987 je osvojil Herones kijevski knez Vladimir. Po zasedbi mesta, Krimski Tatari so zgradili potem tu du so ostale samo še razvaline antičnega mesta. Krimski tatari so zgradili potem tu naselbino Ahtiar in ko so Rusi leta 1783 zasedli Krim, si je izbral knez Potemkin ta kraj za oporišče ruskega črnomoškega vojnega brodogradnje. Mesto Sevastopol je dobilo svoje ime zaradi naravnih lepot in svoje lege. Sevastopol pomeni namreč v grščini krasno mesto.

Do sredine 19. stoletja je bilo utrdb zgrajene samo na morski strani. Ko so angleške, francoske, italijanske in turške čete med krimsko vojno spomladi 1853 napadle Sevastopol od juga je bilo mesto malone brez obrambe. Oblegovalcev je bilo 174.000, obleganec pa največ 71.000. Pod ognjem oblegovalcev so pa ruske čete utrde Sevastopol tudi od suhozemske strani. Rusi so potopili ladje črnomoškega brodogradnje v pristanišču, da bi se tako zavarovali pred močnim angleško-francoskim brodogradnje, na novozgrajene utrdbе so pa opremili s topovi, ki so jih sneli z ladij. 11 mesecev je trajalo obleganje, potem so pa zavezniške čete nastopile in zasedle glavno utrdbо Malahov, a čez tri dni so Rusi izpraznili povsem razdejano mesto, ter se umaknili v severni zaliv, v trdnjavo Konstantin.

Polnih 30 let je bil Sevastopol v razvalinah. Šele 1885 je bilo izdano povelje za popolno obnovo mesta, ki je bilo od 1876 z enim tirom povezano z ruskim železniškim omrežjem. Leta 1890 je postal Sevastopol zopet glavno oporišče ruskega črnomoškega brodogradnje. V novembru 1905. se je tiple v pristanišču posadka oklopnice »Potemkin« in križarke »Očakov«. Posadke ostalih vojniških ladij so ostale zveste carju in upor je bil tako hitro zaduščen. Obalne

Zidanje sedanje cerkve

Prva trnovska cerkev je bila mnogo premajhna za župno cerkev. Baje je bilo v nji le za 400 ljudi prostora. Dolgo so si prizadevali, da bi dobili primerno, dovolj veliko cerkev. Težave so bile z nakupom zemljišča za cerkev, ker sta lastnika zahtevala pretirane cene, dolgo tudi niso na kresni potrdili načrtov. Vrhovec pravi, da Trnovčani se leta 1848 niso vedeli, ali naj zidajo novo cerkev ali pa naj povečajo staro. Na Dunaju so odklonili predlog za povečanje stare cerkve. Tudi nemška komenda je ovirala rešitev vprašanja. Leta 1848 so Trnovčani pritiskali na kresijo, naj vendar nekaj ukrene, saj jim je že pred 23 leti grozila, da bo cerkvico zaprla, če je ne bodo povečali. Trnovčani so se tedaj začeli zavzemati za novo cerkev, ker je prebivalstvo vedno bolj naraslo. Trnovo se pa širilo. Leta 1852 je cerkveno predstojništvo predložilo nove načrte in proračun, ki je znašal 21.911 gld. 145 kr. Vloga za dovolitev zidanja je ležala pri vladi dve leti. Ko se ni kljub vsemu nihče zganil, se je za zidanje nove cerkve odločno zavezal sam trnovski župnik Franc Karun. (Po njem se imenuje ulica ob cerkvi.) Začel je zbirati prispevke in kmalu se je nabralo 10.680 gld. Ze leta 1854. so staro cerkvico podrli, nakar so 24. junija, torej pred 88 leti, položili temeljni kamen nove cerkve. Slovesnost je opravil škof A. A. Wolf. Cerkev je bila posvečena 7. junija leta 1857. Stavbna dela so veljala 63.000 gold. — Iz stare cerkve so prenesli v novo dve sliki slikarja Valentina Mencingerja, med njimi sliko cerkvenega patrona Janeza Krstnika; naslikana je bila l. 1755.

baterije in topovi z ostalih ladij so potopili križarke »Očakov«, oklopnico »Potemkin« so pa prisilili zapustiti pristanišče. 29. oktobra 1914 sta napadli Sevastopol nemški križarji »Goeben« in »Breslau«. 7. junija 1916. pa vojni zrakoplov »S L X.« Nemške čete so zasedle Sevastopol 1. maja 1918. Med državljansko vojno v Rusiji je bil Sevastopol do novembra 1920. zadnje oporišče belih pod poveljstvom generala Vrangla.

Dočim se je opirala med krimsko vojno glavna obramba Sevastopolja neposredno na rob mesta je zdaj zaradi večjega dometa topništva položaj drugačen. Sevastopol je bil obkrožen že lani jeseni in fronta gre zdaj v glavnem ob grebenu pogorja Jajla, kjer je obramba dokaj lahka. Glavna obrambna črta je oddaljena od središča Sevastopolja okrog 20 km. Obrambne naprave so bodisi v skalah ali pa so uporabili Rusi kar naravne skalnate votline, v katerih so varni pred sovražnimi granatami. Take utrbe je mogoče osvojiti samo frontalno, tako da strelja topništvo naravnost skozi strelske line.

Vkuhanje brez sladkorja

Zopet se je približal čas vkuhanja. Gospodinje najbolj zanima vprašanje, kako bo s sladkorjem za vkuhanje, ker se ga porabi mnogo. Vkuhanje sadja je bilo že od nekdaj veselo mnogih gospodinj, a zdaj bi si rade pripravile čim večjo zalogo za zimo. Toda veselje jim nekoliko kali vprašanje sladkorja. Čez zimo ga seveda niso mogle pridelati toliko, da bi ga bilo dovolj za vkuhanje. In tako nastane zdaj vprašanje za kaj je sladkor bolj potreben za dnevno porabo ali za vkuhanje sadja. Gospodinje si pa lahko pomagajo s tem, da vkuhajo nekaj sadja brez sladkorja.

Kakor pri rabarbari, tako tudi pri vkuhanju zelenega ribezja ne potrebujemo sladkorja. Ribezelj očistimo in napolnimo z njim temeljito pomite in nekoliko zveplane kozarce, potem ga pa zalijemo z zavreto in ohlajeno vodo. Kozarce sme biti napolnjen samo do 5 cm pod robom. Zaprte kozarce lahko takoj spravimo v jedilno shrambo.

Pri vkuhanju borovnic kot kompota se držimo predpisov in porabimo nekaj sladkorja. Sadje, kakor češnje pa steriliziramo samo da rabimo za polivanje vodo brez sladkorja. Preden tako sadje jemo, ga je treba seveda še enkrat skuhati s sladkorjem. Marmelado vse vrste lahko shranimo začasno brez sladkorja, samo da je treba sadno čežano v kozarcih približno 10 minut sterilizirati pri 90°. Tako imamo sadje zaenkrat obvarovano vsake kvare in če

imamo potem čez zimo na razpolago nekaj sladkorja lahko prekuhamo čežano v marmelado.

Češnje, hruške in drugo sadje lahko tudi shranimo v kozarcih brez sladkorja. V ta namen sadje očistimo in razrežemo na koščke, potem ga pa v kozarcih 10 do 15 minut steriliziramo in zamašimo kozarce. Sadni sok vseh vrst se tudi sterilizira v kozarcih brez sladkorja, samo želatine ne moremo pripraviti brez sladkorja.

Smernice madžarske znanosti

Na 75. občenem zboru madžarskega društva za proučevanje zgodovine je prosvetni minister Homann predaval o nalogah madžarske znanosti. Naglašal je, da zgodovino oblikujejo sile še od preseljevanja narodov niso stopile tako mogočno v ospredje kakor v naših časih. Pred nami se razvija gigantika borba. V tej borbi idej, struj, smeri in držav lahko obstajajo samo tisti narodi in države, ki gredo v tekmovanje sistematično pripravljeni ter duhovno in moralno dobro oboroženi.

Podlaga narodne kulture je razvoja zmožna narodna znanost. Le-ta zlasti zgodovina stoji pod vplivom splošnega idejnega sveta našega stoletja. Ciljev, pogledov in metod znanosti drugih narodov ne moremo kratkoma presaditi na domača tla madžarske znanosti, je dejal minister Homann. Celotno pri večjem upoštevanju delovanja bioloških in geografskih činiteljev ne moremo zanemarjati nadaljnjega proučevanja učinkov in sil duhovnih in moralnih činiteljev, pospešujočih našo zgodovino. Do veljave ne smejo prihajati izključno načela ljudske zgodovine. Madžarska mora ohraniti v interesu splošne kulture narodni značaj svoje znanosti. Prav tako je treba ohraniti harmonična načela, ki so jih imeli madžarski učenjaki vedno pred očmi.

Budimpešta dobi podzemno železnico

Narastajoče prometne potrebe so potisnile v Budimpešti v ospredje zgraditve podzemne železnice. Madžarska je zgradila svoj čas med Vörösmartyjevim tigrim in mestnim gozdičem ob Andrássyjevi cesti prvo podzemno železnico v Evropi, ki se pa nje gradnja ni nadaljevala. Sedanje prometne prilike pa nujno zahtevajo podaljšanje podzemne železnice. Načrti so že pripravljeni in občinski svet Budimpešte jih že proučuje. Zgraditvi namenjajo štiri proge.

Madžarska je bila med evropskimi državami prva, ki je s posebno uredbu uredila promet s tovornimi avtomobili. Uredba je izšla leta 1933, in z njo so dobile madžarske državne železnice izključno pravico organizirati javni promet s tovornimi avtomobili in avtobusi pod pogojem, da bodo delale pri tem roku v roku z osrednjim društvom madžarskih avtoprevoznikov. V tem društvu so organizirana vsa področja prevoznika podjetja. Interesi avtoprevoznikov in državnih železnic so bili spravljeni v sklad tudi glede tarife. Tako se je posrečilo znatno poenostaviti, razširiti in poceniti ves javni promet na Madžarskem.

Proti navijalcem cen na Slovaškem

Slovaški državni predsednik dr. Tiso je objavil proglas na prebivalstvo, v katerem ga poziva k disciplini v preskrbi in na boj proti črni borzi. Razmere so prisilile vlado, da je ustanovila vrhovni upravni urad, ki ima široka pooblastila in ki bo strogo postopal proti navijalcem cen. Vsi državljani, zlasti pa funkcionarji Hlinkove stranke, garde in mladine ter občinski oblasti morajo skrbeti za najstrožjo disciplino v preskrbi prebivalstva z živili. V bodoče bodo veržniki in drugi škodljivci kaznovani ne samo z visokimi denarnimi globami, temveč tudi z ječo od 2 do 30 let. V posebno težkih primerih pa lahko izreče sodišče tudi smrtno zaporno kazen.

Najmodernejša evropska bolnica

V Berchtesgarnu, kamor hodi vodja Velike Nemčije Adolf Hitler na oddih, je bila zgrajena ena najmodernejših bolnic ne samo Nemčije, temveč vse Evrope. Imenuje se bolnica Dietricha Eckarta. Gaultier minister Wagner je je te dni v okviru lepe svečanosti izročil njenemu namenu. Nova bolnica ima krasno lego. Dolga je 205 m in v nji je 200 postelj, obrnjenih proti jugu. V eni sobi so največ štiri postelje. V posebnem traku so operacijske dvorane, röntgen, infektolški, otroški in potrebniški oddelki. V nji se bodo zdravili ranjeni in bolni vojaki.

D. Du Maurier:

Prva žena

Roman

Kaj je govorila, se ne spominjam več, vem le, da me je v svojem imenu in v imenu služinčadi pozdravljala v Manderleyu: hladen, konvencionalen odgovor, ki se ga je bila za to priliko na pamet naučila in ga je zdaj hladno in — vsaj kar se tiče rok — brez življenja ponavljala. Ko je končala in sem videla, da čaka odgovora, sem z jecljajočim glasom in vsa zaračala v obrz zajecelja nekaj besed ter končno na vrhuncu zmedenosti izpustila obe rokavici na tla. Sklonila se je in ji jih pobrala, in ko mi jih je pomolila, sem videla njene ustnice skrivljene v komaj opaznem zaničevanju ter mahoma uganila, da me ima za slabo vzgojeno. V izrazu tega obličja je bilo nekaj, kar me je vznemirjalo, in še ko se je umaknila in spet zavzela svoje mesto med ostalimi, sem videla njeno črno postavo, ki je kakor osamljena stala sredi množice in ni odtrgala oči od mene, čeprav je molčala. Maksim me je prijel za roko ter izpod pazduhe stresel kratak, povsem nepriljen govor, takisto brez zadrege, kakor da ga ne stane nikakega napora; nato me je potegnil v knjižnico, kjer je bil pripravljen čaj; zaprl je vrata za nama, in spet sva bila sama.

Dva španijela, cockerja, sta vstala izza kamina in naju prišla pozdravljati. S šapami sta se vzpenjala

po Maksimu, pristrčno dvigala dolga, svilnate uhlje in mu skušala lizati roke; nato sta ga pustila in prišla k meni ter mi jela obvohavati pete na čevljih, kakor da sta zastran mene še v negotovosti, ali mi lahko zaupata. Eden je bil psica, slepa na eno oko; ta se me je hitro naveličala in renče spet zlezla v svoj kot ob kaminu, njen sin Jasper pa mi je položil smrček na dlan in mi naslonil gobec na koleno; gledal me je, kakor da mi ima povedati nič koliko stvari, in migal s štrlečim repom, ko sem ga božala po mehkih uhljih.

Ko sem odložila klobuk in tisto nesrečno krzno boico ter vrgla oboje z rokavicami in naročno torbico vred na stol v oknjaku, mi je nekoliko odleglo. Soba je bila prostorna in prijazna, do stropa pokrita s knjigami: ena tistih sob, ki bi človek, ako živi sam, zlahka prebil v njih ves dan: monumentalni naslanjači pred velikim kamninom in dva jersba za psa, ki sta pa — to sem uganila — le malokdaj ležala v njih, sodeč po globokih vgrezninah na naslanjačih. Visoka okna so gledala na terase, in onkraj teh sem videla v dalji lesket morja.

Pokojen duh po starih rečeh je polnil vso sobo, kakor bi jo le redko zračili, in sladka vonjava španskega bezga in rož je obujala slutnjo prvega poletja. A naj je prihajal zrak v tem prostoru z vrto ali z morja, to je izgubljalo prvotno svežino in postajalo del neizpremenljivega ovzdušja, se zlivalo v starini knjigami, ki jih ni nikoli nihče odpiral, s predalčastim stropom, s temnim stenskim opazem in težkimi zastori. Bil je star duh po tohlbi, vonj

tihe cerkve, kjer le redko opravljajo službo božjo, kjer raste med kamenjem rjast lišaj in kjer se pne brljan celo na okna. Ves dojem sobe je vabil k miru in premišljevanju.

Kmalu so nama podali čaj: majhen obred, ki sta ga opravljala Frith in mladi sluga in ki se ga jaz nisem udeleževala, dokler nista ta dva odšla. Med tem, ko je Maksim pregledoval veliki kup pisem, sem se igrala z dvema kolačkoma, drobila reženj torte in srebala vroči čaj.

Zdaj pa zdaj je Maksim vzdignil glavo, me pogledal, se mi nasmehnil in se znova zatopil v pisma, ki so se bila očito nabrala teh nekaj mesecev, kar ga ni bilo doma. Mislija sem na to, kako malo vem o njegovem življenju v Manderleyu: o njegovih vsakdanjih navadah, o ljudeh, ki jih pozna, o njegovih prijateljih, moških in ženskih, o računi, ki jih plačuje, in o ukazih ki jih daje, kako naj mu vodijo hišo. Ti zadnji tedni so bili minili po bliskovno, in ko sem na poti po Franciji in Italiji sedela spredaj ob njegovi strani, sem se blaženo solnčila zgolj v njegovi ljubezni, gledala Benetke z njegovimi očmi ter ponavljala njegove besede, zadovoljujoč se z enodnevni bleškom neposredne sedanjosti.

Kajti on je bil veselejši, nego bi si bila mislila, nežnejši, nego se mi je kdaj sanjalo, na vse blažene načine mladeniški in goreč: ne tisti Maksim, ki sem ga bila spoznala prve dni, ne tujec, ki je sedel sam za mizo v restoranu, z očmi utrpimi predse, zavil v svojo skrivnost. Moj Maksim se je smejal in pel, metal kamne po vodi in me lovil za roko, ne pa da bi bil mrščil obrvi ter prenašal na ramenih nevidno

breme. Spoznala sem ga bila kot ljubega, kot prijatelja, in pozabila v teh tednih, da ima svoje lastno, urejeno in načrtno življenje, življenje, ki ga mora znova zaživeti in nadaljevati kakor nekdanj, in da bodo ti minuli tedni kmalu le še počitnice, kakor že toliko drugih.

Opazovala sem ga, ko je prebiral svoja pisma; nad enim je grbančil čelo, ob drugem mu je šlo na smeh; tretjega je malomarno položil v kraj. Da se me ni Bog usmili, bi bilo zdaj tudi moje pismo iz New Yorka vmes, in on bi ga čital takisto nebržnjo, kvečjemu če bi za trenutek osupnil nad podpisom, nazadnje pa bi ga z drugimi vred zehaje vrgel v koš in se znova posvetil svoji škodilici čaja. Ob tem prividu me je zamrazilo v srce: kako tenka nit je ločila mojo usodo od »tistega, kar bi se bilo utegnulo zgoditi...« Zdaj bi mi tukaj sam, in potem bi spet živel svoje življenje, kakor ga bo živel tudi tako; morda bi mi kdaj posvetil kakšno bežno misel, pa brez prehudega obžalovanja, med tem ko bi jaz v New Yorku igrala z gospo Van Hopperjevo bridž in dan za dnem čakala pisma, ki ne bi nikoli prišlo.

Pogreznjena v naslanjač sem opazovala sobo, prizadevaje si, da bi obudila v sebi toholico zaupanja in zapopadla, da je vse to res, da esm tu, v Manderleyu, gosposki hiši, ki jo poznam z razglednice, v Manderleyu, ki slovi daleč na okoli: treba bi se bilo naučiti zavesti, da je zdaj vse to moje, takisto, kakor je Maksimovo; naslanjač, v katerega sem se vgrezala, tisoč knjig, ki so segali do stropa, slike na stenah, vrtovi in gozdi: vse to je bilo moje, ker sem bila vzela Maksima za moža.